
Evaluatie Nederlandse Veteranendag 25 juni 2011

Resultaten van de enquête onder veteranenpashouders

Y.M. de Reuver M.Sc
22 september 2011

Stichting het Veteraneninstituut (Vi) / Kennis- en onderzoekscentrum (KOC)
Willem van Lanschotplein 2, 3941 XP DOORN
Postbus 125, 3940 AC DOORN
0343-474 150
www.veteraneninstituut.nl

Samenvatting

Het Kennis- en onderzoekscentrum van het Veteraneninstituut heeft een evaluatieonderzoek verricht naar de waardering van veteranen voor de Nederlandse Veteranendag 2011. Hiertoe is midden juli 2011 aan een steekproef van 1.200 veteranenpashouders een enquête verzonden. Er is gekozen om bij het trekken van de steekproef onderscheid in het bestand te maken naar leeftijd. Zo is er een enquête gestuurd naar 200 veteranenpashouders in ieder van de volgende leeftijdsgroepen: <30 jaar; 31-40 jaar; 41-50 jaar; 51-60 jaar; 61-70 jaar; 71-80 jaar. Veteranen ouder dan 80 jaar zijn uit de steekproef gelaten, omdat uit de vorige evaluaties bleek dat zij over het algemeen tevreden zijn over de invulling van de Nederlandse Veteranendag en omdat de nadruk van het onderzoek meer moest komen te liggen op de groepen jongere veteranen. Hun meningen zijn in de toekomst immers mede bepalend voor de invulling van de Nederlandse Veteranendag.

De verzonden enquête bestaat uit veertien vragen en komt grotendeels overeen met de enquêtes verzonden bij eerdere evaluaties. Het betreffen tien gesloten evaluatievragen, met de mogelijkheid om een toelichting te geven bij het gekozen antwoord, twee open vragen en twee gesloten vragen waarin enkele persoonsgegevens uitgevraagd.

Bij de manier van vraagstelling in de enquête en de geboden antwoordopties worden enkele kanttekeningen geplaatst. Deze hebben betrekking op de juistheid en duidelijkheid van de vragen en de antwoordopties.

In totaal zijn er 384 bruikbare vragenlijsten ingevuld retour ontvangen, een respons van 32%. Daarnaast zijn er achttien enquêtes niet ingevuld teruggezonden; deze zijn in deze rapportage niet meegenomen. De gegevens uit de geretourneerde formulieren zijn verwerkt en geanalyseerd over het gehele responsbestand en over vier verschillende leeftijdsklassen, te weten: 23-44 jaar; 45-64 jaar; 65-74 jaar; >74 jaar. Respectievelijk kenden deze verschillende leeftijdsklassen de volgende responspercentages: 24,7%; 24,5%; 32,8%; 10,4%. Dit betekent dat de leeftjdsverdeling in het responsbestand op die mate verschilt met die van vorige jaren dat vergelijkingen met resultaten van vorig jaar niet altijd opgaan doordat verschillen met de resultaten van vorig jaar met het verschil in steekproef verklaard zouden kunnen worden.

Van de respondenten heeft 12,3% aangegeven op 25 juni in Den Haag te zijn geweest in het kader van de Nederlandse Veteranendag. Dit percentage is vergelijkbaar met dat van vorig jaar, toen het op 12,6% lag. In de verschillende leeftijdsklassen was het volgende percentage respondenten aanwezig in Den Haag als volgt verdeeld: 23-44 jaar: 6,3%; 45-64 jaar: 7,4%; 65-74 jaar: 19,8%; >74 jaar: 15,4%. Dit is een indicatie dat de oudere generaties veteranenpashouders sterker vertegenwoordigd waren in Den Haag dan de jongere generaties, met de veteranenpashouders tussen de 65 en 74 jaar als koplopers.

De jongste groep respondenten heeft voornamelijk werk/studie of het gevoel (nog) geen veteraan te zijn aangevoerd als reden om niet in Den Haag te zijn geweest. In de groep tussen 45 en 64 jaar verschillen de percentages waarin bepaalde antwoorden zijn gegeven minder van elkaar dan in de jongste groep, maar met een kleine voorsprong is het antwoord 'niet geïnteresseerd' het meest aangekruist. In de groep tussen 65 en 74 jaar speelt vakantietijd een grote rol bij hun afwezigheid in Den Haag. De meeste respondenten van de oudste groep hebben aangegeven aanwezigheid bij evenementen in eigen gemeente of regio te hebben geprefereerd boven Den Haag.

Bij de plechtigheid in de Ridderzaal was 1% van de respondenten aanwezig, zij hebben de plechtigheid gewaardeerd met een 7 als gemiddeld rapportcijfer. Bij de medaille-uitreiking was 0,5% aanwezig, welke een 7,5 krijgt. Van de respondenten was 10,9% bij het defilé aanwezig, daarvan liep ongeveer de helft mee. Door 33 personen is het defilé gewaardeerd met een rapportcijfer, wat leidt tot een gemiddelde van een 7,9. Bij het muziekprogramma op het Malieveld was 9,3% van de respondenten aanwezig, dat een gemiddelde waardering krijgt van een 7,2.

Het percentage respondenten dat van plan is volgend jaar naar Den Haag te komen voor de Nederlandse Veteranendag bedraagt 43%. Dat is een opvallend hoog percentage, wanneer je dit afzet

tegen de 12,3% die in 2011 aanwezig was. De groep in de leeftijd van 65 tot en met 74 jaar is het vaakst van plan in 2012 naar Den Haag te gaan.

Van de respondenten heeft 28,1% een lokale veteranendag bijgewoond. Per leeftijdsklasse is dit als volgt verdeeld: 23-44 jaar: 7,5%; 45-64 jaar: 26,1%; 65-74 jaar: 40,5%; >74 jaar: 45%. In totaal is 58% van plan volgend jaar bij een lokale of regionale bijeenkomst te zijn. Per leeftijdsklasse is dit als volgt verdeeld: 23-44 jaar: 40,2%; 45-64 jaar: 51,7%; 65-74 jaar: 67,9%; >74 jaar: 78,4%. Deze percentages laten zien dat de deelname aan en het voornemen om naar een lokale veteranendag te gaan, samenhangt met de leeftijd van de respondentengroep. Hoe hoger de leeftijd in de respondentengroep, hoe hoger het percentage dat dit jaar een lokaal evenement heeft bijgewoond en van plan is dat in 2012 te doen. Ook valt op dat het percentage respondenten met het voornemen om volgend jaar een lokaal evenement te bezoeken over de gehele groep en in de verschillende leeftijdsklassen hoger ligt dan het percentage dat aanwezig was op een lokaal evenement dit jaar. Met name in de klasse van 23 tot en met 44 jaar is het verschil tussen deze percentages zeer opvallend.

Op de vraag of de veteranenpashouders de berichtgeving in de media over de Nederlandse Veteranendag hebben gevolgd, heeft 26,8% bevestigend geantwoord, 32% heeft aangegeven het gedeeltelijk gevolgd te hebben en 41,2% heeft het in het geheel niet gevolgd. Deze percentages bedroegen in 2010 respectievelijk 29%, 34% en 37%. Dat betekent dat, net als in 2010, in 2011 minder respondenten de Nederlandse Veteranendag in de media hebben gevolgd dan in het voorgaande jaar. Een dalende tendens is dus voortgezet. Dit verschil zou echter verklaard kunnen worden door het verschil in steekproef. Dit onderzoek geeft namelijk ook de indruk dat hoe ouder de veteranenpashouder is, hoe waarschijnlijker het is dat hij de berichtgeving in de media geheel of gedeeltelijk heeft gevolgd.

De media-aandacht voor de Nederlandse Veteranendag wordt over het algemeen iets hoger gewaardeerd dan vorig jaar. Dit zou aan het verschil in steekproef kunnen liggen, wat ervoor heeft gezorgd dat de respondentengroep jonger is dan vorig jaar. Alle vormen van media worden namelijk het laagst gewaardeerd door de oudste groep veteranen, terwijl de andere drie groepen de hoeveelheid en manier van aandacht via geschreven media, televisie en radio ongeveer gelijk waarden. Dit is alleen anders verdeeld wat betreft de waardering voor de online media: hiervoor neemt de waardering af naarmate de leeftijd toeneemt.

In totaal heeft 79,7% van de respondenten helemaal geen gebruikgemaakt van sociale media betreffende het onderwerp van de Nederlandse Veteranendag. In alle leeftijdsklassen heeft de ruime meerderheid geen gebruikgemaakt van sociale media. Hoe jonger de groep, hoe groter het percentage dat wel passief of actief gebruik heeft gemaakt van sociale media omtrent dit onderwerp.

Over het algemeen denken de deelnemers aan deze enquête dat de Nederlandse Veteranendag in redelijke tot grote mate bijdraagt aan maatschappelijke erkenning en waardering voor de veteraan. Tussen de verschillende leeftijdsklassen bestaat hierover nauwelijks verschil van mening.

Wanneer gevraagd wordt naar wat de veteranenpashouders nog misten tijdens de Nederlandse Veteranendag, antwoordt men in het algemeen dat ze graag meer aandacht voor iets of iemand willen zien, zoals voor een bepaalde missie, jonge of juist oude veteranen of voor naasten van veteranen. Ook de mogelijkheid voor een reünie op de landelijke veteranendag wordt genoemd als gemist element. Verder worden er opmerkingen gemaakt betreffende het weer en de begaanbaarheid van het Malieveld bij slecht weer. Opvallend is dat het percentage respondenten dat op deze vraag antwoordt afneemt naarmate de leeftijd vordert. Het lijkt er dus op dat hoe jonger de respondent is, hoe meer behoefte hij of zij voelt om te melden wat er gemist wordt tijdens de veteranendag en welke toegevoegde elementen de dag voor hem of haar aantrekkelijker zouden maken.

De rapportage wordt afgesloten met enkele aanbevelingen die voortvloeien uit de resultaten van de enquête.

Inhoudsopgave

Samenvatting		2
Inhoudsopgave		4
1	Inleiding	5
	1.1 Doel	5
	1.2 Nederlandse Veteranendag	5
	1.3 Onderzoeksmethode	6
	1.3.1 Methode van onderzoek	6
	1.3.2 Onderzoekspopulatie	6
	1.3.3 Verwerking van de gegevens	6
2	Resultaten	8
	2.1 Responsbestand	8
	2.1.1 Redenen van afmelding	8
	2.1.2 Persoonsgegevens	8
	2.2 Resultaten per deelthema	10
	2.2.1 Den Haag	10
	2.2.2 Lokale/regionale bijeenkomsten	14
	2.2.3 Media	18
	2.2.4 Erkenning en waardering	25
	2.2.5 Suggesties voor verbetering	26
	2.3 Aanvullende opmerkingen	28
	2.3.1 De enquête	28
	2.3.2 Overige	28
3	Conclusies en aanbevelingen	30
	3.1 Conclusies	30
	3.1.1 Algemeen	30
	3.1.2 Erkenning en waardering	32
	3.1.3 Mening jonge generaties veteranen	32
	3.2 Aanbevelingen	33
BIJLAGE 1	Aanbiedingsbrief	34
BIJLAGE 2	Enquête Nederlandse Veteranendag van 25 juni 2011	35

1 Inleiding

1.1 Doel

Net als voorgaande jaren wil het Comité Nederlandse Veteranendag (CNVD) ook dit jaar graag weten hoe veteranen de Nederlandse Veteranendag hebben ervaren. Het comité heeft daarom de Stichting het Veteraneninstituut (Vi) verzocht om, middels een schriftelijke enquête, een evaluatie te houden onder veteranenpashouders.

Het doel van deze evaluatie is vast te stellen hoe veteranen oordelen over deze zevende Nederlandse Veteranendag. Voor dit jaar zijn twee belangrijke thema's voor deze evaluatie gedefinieerd, namelijk het onderzoeken in hoeverre en waarom jongere generaties veteranen al dan niet betrokken zijn bij de Nederlandse Veteranendag en onderzoeken in hoeverre de Nederlandse Veteranendag volgens de ondervraagde veteranen leidt tot meer erkenning en waardering onder de veteranen. Daarnaast bestaat de vraag of het geboden centrale programma (plechtigheid Ridderzaal, ceremoniële medaille-uitreiking, defilé Den Haag en manifestatie Malieveld), het gebodene in de eigen gemeente of regio en het verslag ervan door de media voldoen aan de verwachtingen van veteranen.

Het comité kan (mede) op grond van de uitkomsten van deze enquête beoordelen of veranderingen in het programma nodig of wenselijk zijn en - zo ja - in welke richting hierbij kan worden gedacht.

1.2 Nederlandse Veteranendag 2011

Ondanks het slechte weer hebben 70.000 mensen de Nederlandse Veteranendag bezocht op 25 juni 2011 in Den Haag. Daarnaast waren er bijna 40.000 virtuele bezoekers, namelijk deelnemers aan de online erehaag op Hyves, die op 25 juni zichtbaar waren door middel van een mobiele applicatie.

De dag begon zoals elk jaar met een plechtige bijeenkomst in de Ridderzaal waar dit jaar onder andere premier Rutte een toespraak hield. Aansluitend kregen 55 militairen op het Binnenhof de herinneringsmedailles voor vredesoperaties uitgereikt. Naast de Prins van Oranje, minister-president Rutte en minister van Defensie Hillen, speelden veteranen en kinderen hierbij een centrale rol. Na het uitreiken van de medailles nam de prins op de Kneuterdijk in Den Haag het defilé af. Het defilé bestond in 2011 uit meer dan vierduizend veteranen en militairen, onder wie mindervalide veteranen in 30 historische voertuigen. Ook het thema 'veteranen in de samenleving' kwam in het defilé goed tot uiting door een politie- en een douanedetachment, geheel bestaande uit veteranen. Dit alles werd begeleid door achttien muziekkorpsen. Het defilé werd dit jaar voor het eerst bij terugkomst feestelijk onthaald op het Malieveld. Daar traden onder andere Glennis Grace en Jeroen van der Boom op. Grote animo was er dit jaar ook weer voor Kamp Kids, het Activity park, de workshops zandsculptuur bouwen en het 'VP-Village'.

Een van de hoogtepunten tijdens de publiekmanifestatie was de aankomst van 200 motorrijders. Deze veteranen-motortocht was op 24 juni gestart vanuit vier plekken in het land, te weten Groningen, Den Helder, Vlissingen en Maastricht. Na de opening van Veteranenlandgoed Vrijland op de 24ste, zijn de motorrijders op 25 juni in colonne naar de Den Haag gereden.¹

Er was ook volop ruimte voor de gemeenten en regio's om op of rond de Nederlandse Veteranendag 2011 lokale en/of regionale bijeenkomsten te organiseren. Het Veteraneninstituut was dit jaar betrokken bij de organisatie van 268 lokale evenementen in het kader van veteranendag. Echter, het Veteraneninstituut was niet bij de organisatie van alle lokale evenementen die plaats hebben gevonden betrokken. Ook is er een aantal lokale en regionale evenementen die nog plaats moet gaan vinden in de laatste maanden van 2011. Een exact aantal van alle lokale en regionale evenementen in 2011 is daarom niet te noemen, maar het wordt geschat op ruim 300.

¹ <http://www.veteranendag.nl/n/22/Evenementen-in-Den-Haag.html>

1.3 Onderzoeksmethode

In deze paragraaf zal kort worden ingegaan op de methode van onderzoek, de onderzoekspopulatie en de verwerking van de gegevens.

1.3.1 Methode van onderzoek

De gegevens zijn verzameld met behulp van een schriftelijke enquête, bestaande uit veertien vragen. De inhoud van deze enquête kwam grotendeels overeen met de enquêtes van vorige jaren. Het betreffen tien gesloten evaluatievragen, met de mogelijkheid om een toelichting te geven bij het gekozen antwoord. In twee vragen worden enkele persoonsgegevens uitgevraagd. Hierdoor kunnen de meningen van veteranen in verschillende leeftijdsklassen met elkaar worden vergeleken. Twee vragen zijn open vragen: bij vraag 11 wordt ruimte geboden voor aanvullende opmerkingen ten aanzien van de Nederlandse Veteranendag; bij vraag 14 is er ruimte voor algemene opmerkingen ten aanzien van de enquête. In overleg met het Comité Nederlandse Veteranendag zijn de aandachtspunten voor deze evaluatie vastgesteld en hierop is de vragenlijst van vorig jaar aangepast. De enquête zoals dit jaar uitgezonden is bijgevoegd als Bijlage 2.

Het Kennis- en onderzoekscentrum (KOC) van het Veteraneninstituut heeft een steekproef getrokken uit het bestand veteranenpashouders. Vervolgens heeft het KOC de enquêteformulieren per post verzonden, samen met een aanbiedingsbrief (bijgevoegd als Bijlage 1) en een retourenvelop met antwoordnummer en poststempel, zodat gebruik van een postzegel bij verzending niet nodig was.

De bruikbaar ingevulde retour gezonden formulieren zijn vervolgens verwerkt. De hieruit voortkomende informatie is, samen met de geschreven toelichtingen, geanalyseerd en wordt weergegeven in voorliggende rapportage.

1.3.2 Onderzoekspopulatie

Onder het begrip ‘veteranen’ wordt in Nederland verstaan: alle gewezen militairen met de Nederlandse nationaliteit die het Koninkrijk hebben gediend in oorlogsomstandigheden of daarmee overeenkomende situaties, inclusief vredesmissies in internationaal verband. Met nadruk wordt hierbij inbegrepen het personeel van het voormalig Koninklijk Nederlands-Indisch Leger (KNIL) en het vaarplichtig koopvaardijpersoneel uit de Tweede Wereldoorlog.

Het enquêteformulier is op 20 juli, enkele weken na de Nederlandse Veteranendag, gezonden aan 1.200 veteranen, te weten 200 veteranen in elk van de volgende leeftijdsgroepen: <31 jaar; 31-40 jaar; 41-50 jaar; 51-60 jaar; 61-70 jaar; 71-80 jaar. Niet zozeer de representativiteit van het veteranenbestand, als deze gelijke vertegenwoordiging van de verschillende leeftijdsgeneraties in het verzendbestand was belangrijk, daar één van de belangrijkste thema's van deze evaluatie de mening en betrokkenheid van - in leeftijd - jongere veteranen is. Bij het nemen van de steekproef heeft de jongste generatie veteranenpashouders dan ook vier keer zwaarder gewogen dan de overige generaties, omdat het absolute aantal van deze jongste generatie sterk verschilt van dat van de andere vijf generaties, die qua absoluut aantal veteranenpashouders vrijwel overeenkomen. Dit is gedaan in de hoop een redelijk aantal ingevulde enquêtes van jongere veteranen terug te krijgen. Besloten is om de veteranen ouder dan 80 jaar niet mee te nemen in de steekproef, daar zij in vorige onderzoeken tevreden bleken over de Nederlandse Veteranendag en omdat de nadruk van dit onderzoek ligt op de meningen van groepen jongere veteranen die de toekomst van de Nederlandse Veteranendag mede zullen bepalen.

Dit betekent dat de leeftijdsverdeling in het responsbestand op die mate verschilt met die van vorige jaren dat vergelijkingen met resultaten van vorig jaar niet altijd opgaan doordat verschillen met de resultaten van vorig jaar met het verschil in steekproef verklaard zouden kunnen worden.

1.3.3 Verwerking van de gegevens

In totaal zijn er 384 enquêtes (deels) ingevuld teruggekomen. De ingevulde antwoorden zijn ingevoerd in Excel. De kwantitatieve antwoorden zijn geanalyseerd met behulp van SPSS. De kwalitatieve antwoorden zijn door de onderzoeker gelabeld en geanalyseerd.

Alvorens verder in te gaan op de resultaten van de enquête, dienen enkele kanttekeningen over de opstelling en invulling van de enquête te worden gemaakt. Ten eerste is er bij de beoordelingsvraag 02 over de verschillende onderdelen van de Nederlandse Veteranendag bij subvraag d. helaas alleen gevraagd naar het muziekprogramma op het Malieveld en niet naar het gehele programma op het Malieveld. Reeds voor het verzenden van de enquête was al opgemerkt dat de vraag naar het muziekprogramma op het Malieveld, zoals opgenomen was in de enquête van vorig jaar, veranderd moest worden naar een vraag over het gehele programma op het Malieveld. Dit is ook gewijzigd, maar door een fout bij het opslaan van deze wijziging is de vraag zoals vorig jaar geformuleerd helaas toch weer in de verzonden enquête terechtgekomen.

Verder is er bij vraag 02 een rapportcijfer gevraagd voor de verschillende onderdelen van de Nederlandse Veteranendag. Deze vraag was echter alleen gericht aan die respondenten die bij vraag 01 hadden aangegeven aanwezig te zijn geweest in Den Haag. Degenen die de dag alleen via de media hebben gevolgd zijn dus niet gevraagd om een rapportcijfer. Wellicht is het een waardevolle suggestie om volgend jaar ook hen te vragen een rapportcijfer te geven voor de verschillende onderdelen, omdat zij door de media wel degelijk een indruk hebben van deze verschillende onderdelen van de dag.

Ook zijn er vijftien enquêtes teruggekomen waarbij de respondent alleen vraag 01 heeft ingevuld, en daar heeft aangegeven niet aanwezig te zijn geweest op de dag in Den Haag, met opgave van reden. Vervolgens is de rest van de enquête niet meer ingevuld, terwijl men toch een aantal vragen ook had kunnen beantwoorden wanneer men er niet bij was geweest in Den Haag. Met name vragen over media kunnen bijvoorbeeld beter beantwoord worden door mensen die niet op de dag zelf aanwezig waren, omdat zij mogelijk meer gelegenheid hebben gehad om radio te luisteren of tv te kijken dan degenen die wel aanwezig waren in Den Haag. Ook kwamen enkele niet ingevulde enquêtes terug met als reden dat men niet in Den Haag was die dag. Hiervoor geldt hetzelfde. Voor volgend jaar is het derhalve misschien verstandig in de bijgaande brief dringend te verzoeken dat de respondent, ook al was hij of zij niet in Den Haag of bij een lokale bijeenkomst aanwezig, de enquête wel invult, met uitzondering van vraag 02.

Verder veroorzaakt de antwoordmogelijkheid 'neutraal' bij de waarderingsvragen over de media wellicht wat verwarring. Mensen die 'neutraal' aankruisten, bleken uit hun geschreven toelichting zowel mensen te zijn die de media-aandacht niet goed en ook niet slecht vonden, als mensen die geen oordeel konden vellen, omdat zij niets gezien, gehoord of gelezen hadden over de Veteranendag in de media. Voor volgend jaar is het daarom handig om bijvoorbeeld de neutrale optie te vervangen door 'niet goed, niet slecht' of een extra optie bij de vraag te zetten, namelijk 'geen mening' of 'niet van toepassing.'

Ten slotte werd er naar het gebruik van sociale media onder veteranen omtrent het onderwerp van de Nederlandse Veteranendag gevraagd. Uit de antwoorden bleek dat het niet altijd duidelijk was wat met sociale media bedoeld werd. Men vulde bijvoorbeeld nieuwssites, sites van het Vi of de veteranendag en soms zelfs de Checkpoint in als bron van sociale media, terwijl dat niet is wat doorgaans onder sociale media wordt verstaan. Dit heeft de antwoorden bij vraag 09a, namelijk of men al dan niet passief of actief van sociale media gebruik heeft gemaakt met betrekking tot de Nederlandse Veteranendag, beïnvloed.

2 Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de enquête beschreven. De eerste paragraaf geeft een overzicht van de respons. Hierbij worden de resultaten van de vragen 12 en 13 met betrekking tot de persoonsgegevens geboortejaar en geslacht gepresenteerd. Deze gegevens worden voorafgegaan door het noemen van redenen van afmelding.

Vervolgens worden in de tweede paragraaf aan de hand van de persoonsgegevens de meningen over verschillende deelthema's gepresenteerd, te weten:

- het programma in Den Haag (vraag 01, 02, en 04);
- lokale/regionale bijeenkomsten (vraag 05 en 06);
- de media (vraag 03, 07 t/m 09);
- erkenning en waardering (vraag 10);
- gemiste elementen (vraag 11).

Tot slot worden kort de algemene aanvullingen en opmerkingen in antwoord op vraag 14 ten aanzien van deze enquête besproken, evenals overige commentaren die niet zozeer op de Nederlandse Veteranendag van toepassing zijn als wel op de eigen missie, het Veteraneninstituut, persoonlijke omstandigheden, etcetera.

2.1 Responsbestand

2.1.1 Redenen van afmelding

In totaal werden 402 retourenveloppen ontvangen. Deze respons bedraagt 33,5% van het verzendbestand. Van deze retourzendingen bevatten er echter achttien een afmelding van deelname aan deze evaluatie. Het grootste gedeelte afmeldingen werd gedaan onder vermelding van de reden. Tabel 1 geeft hiervan een overzicht.

Tabel 1 Redenen van afmelding

Reden	Frequentie
Niet in Den Haag geweest vanwege lokale bijeenkomst	1
Dag niet meegemaakt, dus kan er weinig over zeggen	1
Kan de enquête niet invullen wegens ernstige ziekte	2
Dag niet meegemaakt, wegens werk	1
Dag niet meegemaakt, wegens familieomstandigheden	1
Dag niet meegemaakt, wegens vakantie	2
Geen interesse, geen verdere toelichting	1
Teruggestuurde oningevulde enquête zonder vermelding van reden	4
Melding van TNT dat respondent verhuisd is	5
Totaal	18

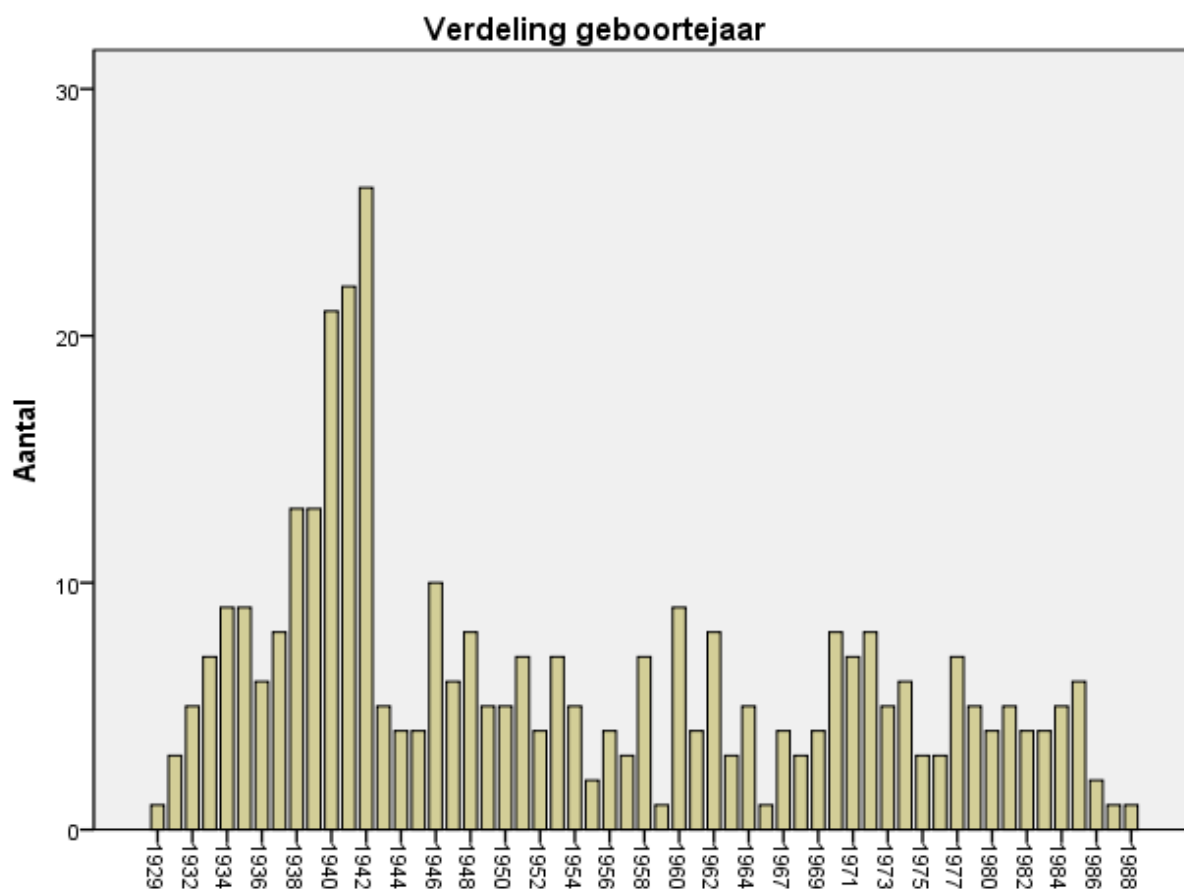
Het aantal retour gezonden, *ingevulde* enquêteformulieren bedraagt dus $402 - 18 = 384$. Dit resulteert in een respons van 32%.

2.1.2 Persoonsgegevens

Het verzendbestand van 1.200 pashouders is, zoals eerder vermeld, opgebouwd uit 200 veteranen in ieder van de volgende leeftijdsgroepen <31; 31-40; 41-50; 51-60; 61-70; 71-80. Om in het responsbestand het onderscheid tussen generaties veteranen te kunnen maken, is gevraagd naar het geboortejaar.

Omdat de steekproef sterk verschilt van die van voorgaande jaren, met name doordat de veteranen van boven de tachtig uit de steekproef zijn gelaten, loopt een vergelijking met de evaluatie van vorig jaar hier en daar mank. Daarom ligt de focus van deze rapportage minder bij de vergelijking met de gegevens van vorig jaar en meer bij de vergelijking van de resultaten uit de verschillende leeftijdsklassen.

Er dient overigens opgemerkt te worden dat er één respondent wel degelijk ouder is dan 80 jaar: hij vulde als geboortjaar 1929 in en is daarmee de oudste respondent. De jongste respondent is geboren in 1988. Hoeveel respondenten er in welk jaar geboren zijn valt af te lezen in figuur 1.

Figuur 1 Geboortjaar respondenten

Besloten is om in de rapportage dezelfde indeling in leeftijdsklassen aan te houden als onderzoeksbureau Blauw dat eerder deed in hun rapportage: “*Veteranenpanel. Erkenning en zorg: opvattingen, wensen en behoeften van veteranen*”, zodat de resultaten van deze evaluatie met die van het online veteranenpanel vergeleken kunnen worden. In tabel 2 is te zien hoeveel respondenten in welke leeftijdsklasse vallen wanneer deze indeling gehandhaafd wordt.

Tabel 2 Aantal respondenten per leeftijdsklasse aangehouden door onderzoeksbureau Blauw

Leeftijdsklasse	Aantal respondenten
20-24 jaar	2
25-44 jaar	93
45-64 jaar	94
65-74 jaar	126
>74 jaar	40
Leeftijd onbekend, want niet ingevuld	29
Totaal	384

Omdat het aantal respondenten in de groep 20-24 jaar onevenredig klein is ten opzichte van de andere groepen, is ervoor gekozen deze groep bij de groep van 25-44 te plaatsen. De jongste leeftijdsklasse behelst dan veteranen van 23 tot en met 44 jaar. De aantallen en percentages respondenten in de verschillende leeftijdsklassen zien er dan uit zoals is gepresenteerd in tabel 3.

Tabel 3 Aantal en percentage respondenten per leeftijdsklasse als aangehouden in dit rapport

Leeftijdsklasse	Aantal respondenten	Percentage van totaal
23-44	95	24,7
45-64	94	24,5
65-74	126	32,8
>74	40	10,4
Geen geboortejaar ingevuld	29	7,6
Totaal	384	100,0

De meerderheid van de 384 respondenten, te weten 88,8%, heeft aangegeven man te zijn. Door 31 personen is vraag 12 over het geslacht niet ingevuld. Van hen hebben 28 personen tevens vraag 11 naar het geboortejaar onbeantwoord gelaten.

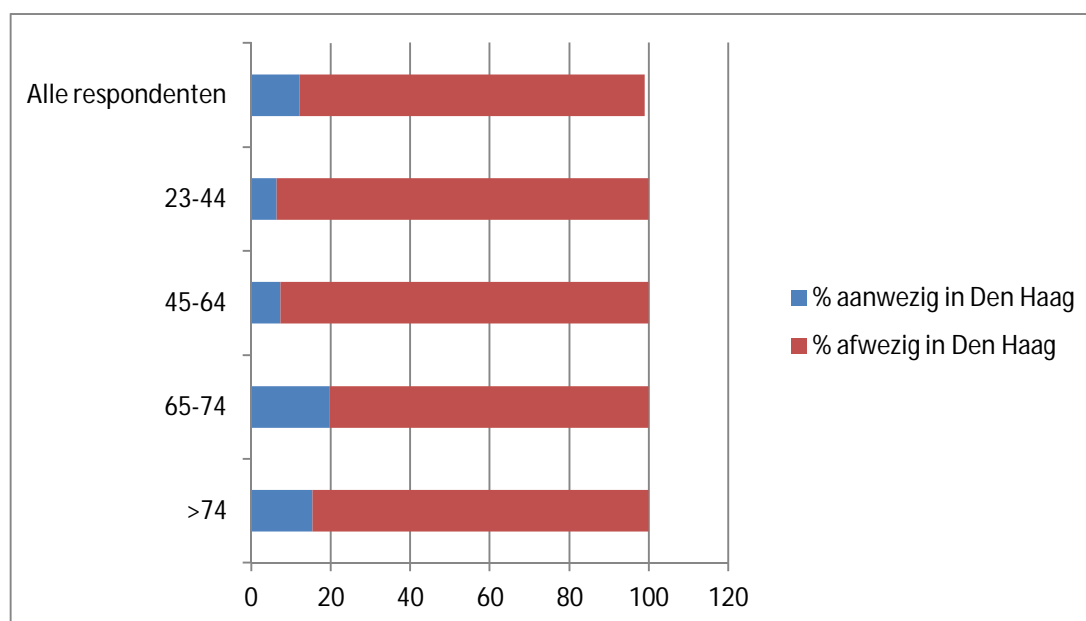
2.2 Resultaten per deelthema

In deze paragraaf worden de evaluatievragen 01 tot en met 11 besproken aan de hand van de resultaten van de 384 retour gezonden - al dan niet deels - ingevulde enquêteformulieren. De resultaten worden per deelthema weergegeven. Waar dat relevant is wordt een vergelijking gemaakt met resultaten van vorig jaar. Ook worden de resultaten per leeftijdsklasse met elkaar vergeleken.

2.2.1 Den Haag

Van de 384 respondenten hebben er 47 aangegeven in Den Haag te zijn geweest, dit bedraagt 12,3%. Dit percentage is voor de tweede maal iets gedaald ten opzichte van het voorgaande jaar (12,6% in 2010 en 13,1% in 2009). In hoeverre dit is beïnvloed door het feit dat dit jaar een grote groep oudere veteranen uit de steekproef is gelaten, is lastig te zeggen.

Het aantal respondenten dat aangeeft *niet* in Den Haag te zijn geweest, bedraagt 333. Twee respondenten laten in het midden of zij al dan niet in Den Haag geweest zijn. Eén van hen valt in de leeftijdsgroep van boven de 74 jaar, de andere heeft zijn geboortejaar niet ingevuld. Onderstaande figuur 2 toont hoe de ja/nee antwoorden verdeeld zijn over de leeftijdsgroepen.

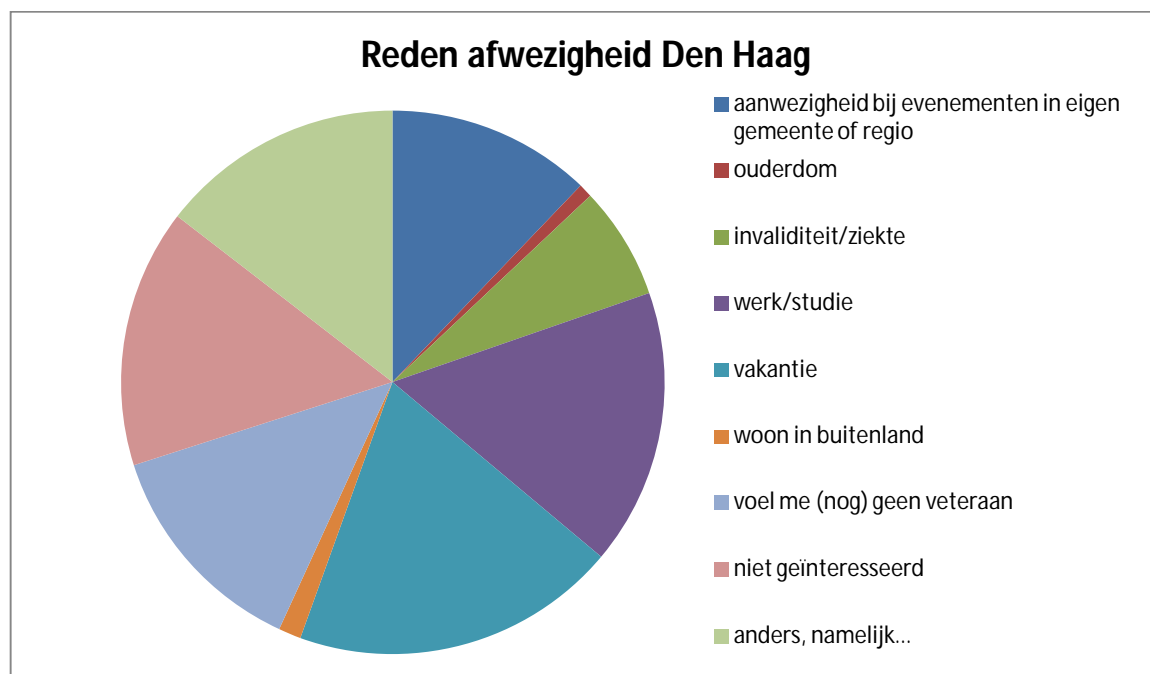

Figuur 2 Aanwezigheid in Den Haag over totaal responsbestand en per leeftijdsklasse

Het is duidelijk te zien dat er in de groep respondenten relatief meer oudere dan jongere veteranenpashouders in Den Haag geweest zijn. Opvallend is dat een aanzienlijk hoger percentage uit de leeftijdsklasse 65-74 jaar aanwezig was in Den Haag, vergeleken met de andere leeftijdsklassen. Verklaring hiervoor kan zijn dat zij zich, afgaande op de toelichtingen in de enquête, in het algemeen

meer identificeren met de veteranenstatus dan de respondenten in de twee jongere klassen. Ook hebben ze nog minder te maken met de ongemakken van de ouderdom, als invaliditeit, ziekte en moeite met ver reizen, die de oudste klasse vaak aanvoert als reden voor afwezigheid. Het zou echter ook zo kunnen zijn dat jongere veteranenpashouders die niet in Den Haag geweest zijn sterker geneigd zijn de enquête in te vullen en retour te zenden dan oudere veteranenpashouders die niet in Den Haag geweest zijn. Deze oudere veteranenpashouders zouden eerder geneigd kunnen zijn te denken dat de enquête voor hen niet relevant is omdat zij niet in Den Haag waren.

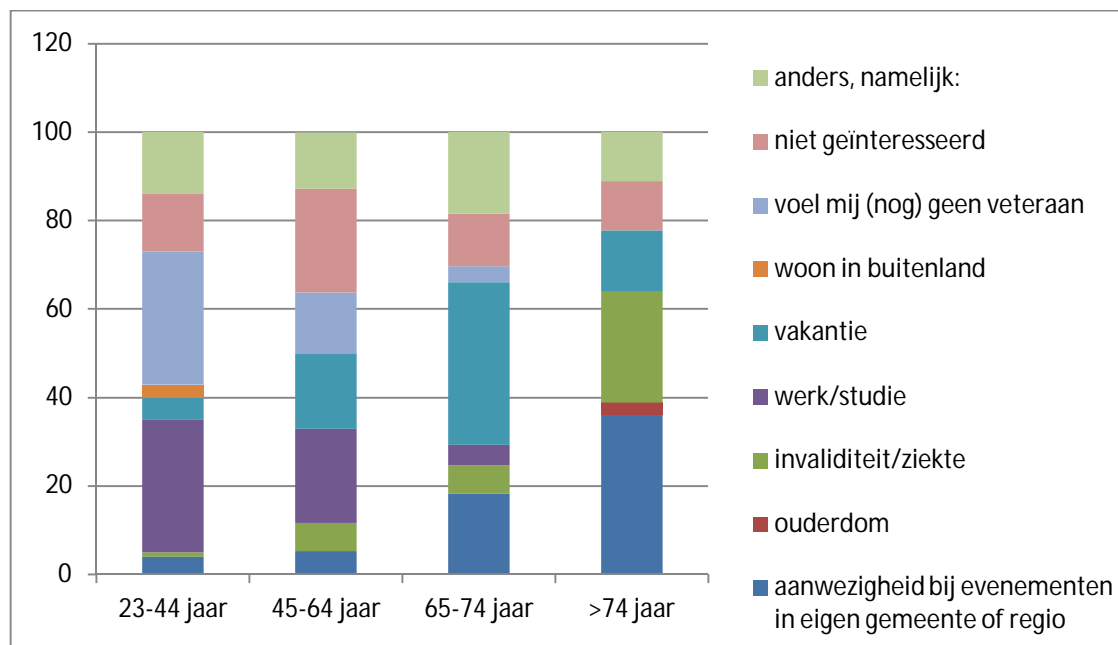
Degenen die hebben aangegeven niet in Den Haag te zijn geweest, zijn gevraagd een reden te geven voor hun afwezigheid. Hiervoor werden negen antwoordmogelijkheden geboden. Van de 333 die aangaven niet in Den Haag te zijn geweest op de landelijke veteranendag, hebben 328 respondenten één of meerdere reden(en) voor hun afwezigheid aangekruist. In totaal zijn er 371 redenen gegeven. In figuur 3 is te zien hoe de redenen over het gehele responsbestand verdeeld zijn.

Figuur 3 Verdeling redenen afwezigheid Den Haag over geheel responsbestand

Vakantie is de belangrijkste reden van afwezigheid bij de Nederlandse Veteranendag in Den Haag. Daarna zijn werk/studie en gebrek aan interesse de meest genoemde redenen.

In figuur 4 is af lezen welke redenen het meest genoemd zijn in de verschillende leeftijdsklassen.

Figuur 4 Verdeling redenen afwezigheid Den Haag per leeftijdsklasse

Uit figuur 4 is af te leiden dat de jongste groep voornamelijk werk/studie of het gevoel (nog) geen veteraan te zijn heeft aangevoerd als reden om niet in Den Haag te zijn. In de groep tussen de 45 en 64 jaar verschillen de percentages waarin bepaalde antwoorden zijn gegeven minder van elkaar dan in de jongste groep, maar met een kleine voorsprong is het antwoord 'niet geïnteresseerd' het meest aangekruist. In de groep tussen de 65 en 74 jaar speelt vakantietijd een grote rol bij het afwezig zijn in Den Haag. De meeste respondenten van de oudste groep hebben aangegeven aanwezigheid bij evenementen in eigen gemeente of regio te prefereren boven Den Haag. Uit de toelichtingen die zij bij deze vraag hebben geschreven, is af te leiden dat ze dat voornamelijk doen omdat ze niet meer ver willen of kunnen reizen en omdat zij de kans dat zij bekenden tegenkomen bij de lokale bijeenkomsten groter achten dan bij de bijeenkomst in Den Haag.

Door 54 personen is een toelichting geschreven bij de antwoordmogelijkheid *Anders, namelijk* (...). Bijna de helft (26) van deze toelichtingen geeft aan dat men andere bezigheden of verplichtingen had, hetzij hobby, familiaangelegenheden of de TT in Assen. Een opvallende toelichting: "Oefening Nationale Reserve (ben hier lid van)."

Enkelen (6) gaan over de persoonlijke lichaamsgesteldheid, zoals het niet lang kunnen lopen of staan, waardoor de respondent niet naar Den Haag kon komen: "Ziekte ten gevolge van zwangerschap."

Verder gaan toelichtingen over de te verre afstand (4) en over het feit dat men geen behoefte heeft aan de veteranendag in Den Haag hetzij omdat andere reünies of herdenkingen volstaan (4), hetzij omdat men zich geen echte veteraan voelt (2) of omdat men denkt geen bekenden tegen te komen in Den Haag (3): "Deelname veteranendag Koninklijke Marine den Helder 30-06-11."

"Afstand naar Den Haag te ver."

"Te weinig meegemaakt."

"1 x geweest. Kom geen bekenden tegen. Kijk wel op TV."

Aan degenen die hebben aangegeven in Den Haag aanwezig te zijn geweest, is tevens gevraagd bij welke onderdelen zij aanwezig waren en hoe zij die beoordelen met een rapportcijfer. Het lage aantal aanwezigen bij de plechtigheid in de Ridderzaal en de ceremoniële medaille-uitreiking is waarschijnlijk te wijten aan het feit dat men hier alleen op uitnodiging bij aanwezig kan zijn.

a. De plechtigheid in de Ridderzaal

In totaal hebben vier respondenten aangegeven bij de plechtigheid in de Ridderzaal te zijn geweest, te weten 1% van het gehele responsbestand. Eén van hen komt uit de jongste leeftijdsgroep van 23 tot en met 44 jaar, de andere drie uit de groep van 65 tot en met 74 jaar. De plechtigheid krijgt een 7 als gemiddeld rapportcijfer.

b. *De ceremoniële medaille-uitreiking op het Binnenhof*

Twee respondenten, namelijk 0,5%, beide uit de groep van 65 tot en met 74 jaar, hebben aangegeven bij de ceremoniële medaille-uitreiking op het Binnenhof geweest te zijn. Zij geven het een gemiddeld rapportcijfer van een 7,5.

c. *Het defilé*

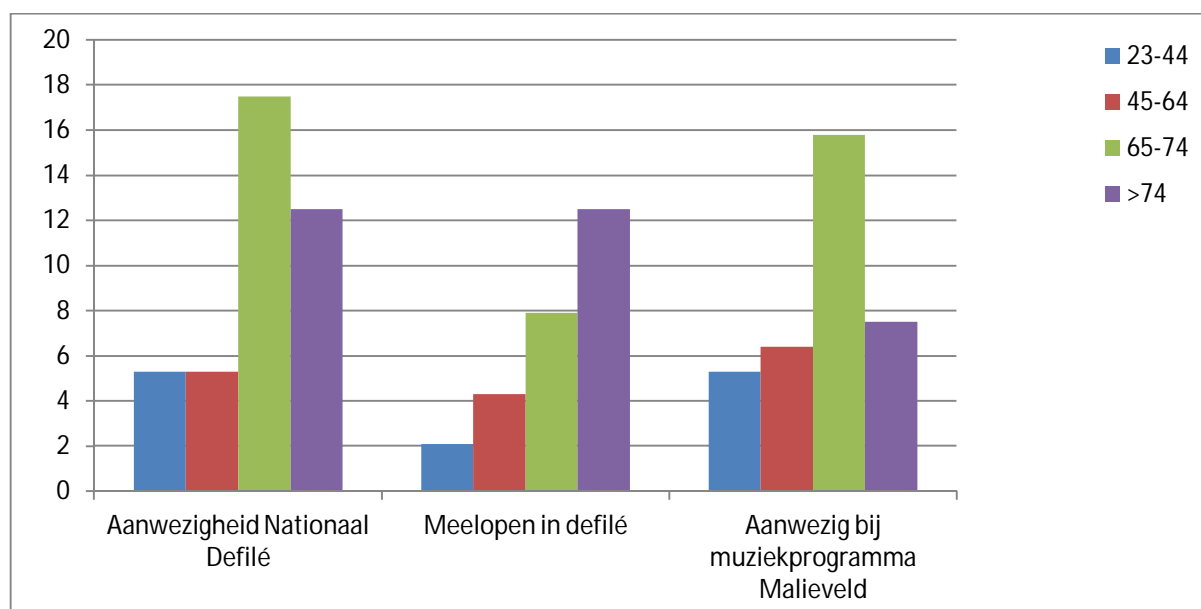
Het aantal respondenten dat heeft aangegeven dat zij bij het defilé in Den Haag zijn geweest, bedraagt 42, dat is 10,9% van het totale responsbestand. Van hen liepen er 22 (5,7%) mee in het defilé. In figuur 5 valt af te lezen hoe dit aantal per leeftijdsgroep verdeeld is.

Door 33 personen wordt het defilé gewaardeerd met een rapportcijfer, wat leidt tot een gemiddelde van een 7,9. Interessant is dat het gemiddelde cijfer gestaag omhoog gaat per leeftijdsgroep: de jongste groep geeft het een gemiddeld cijfer van 7,6; de groep tussen 45 en 64 jaar waardeert het Nationaal Defilé gemiddeld met een 7,8; de groep tussen 65 en 74 geeft het gemiddeld een 7,9 en de oudste groep ten slotte waardeert het defilé met maar liefst een 8,3 gemiddeld.

d. *Het muziekprogramma op het Malieveld*

In totaal hebben 36 respondenten, te weten 9,3%, aangegeven aan bij het muziekprogramma op het Malieveld aanwezig te zijn geweest. In figuur 5 is te zien hoe die aanwezigheid per leeftijdsgroep verdeeld was. Uit de 30 rapportcijfers die aan het muziekprogramma werden toegekend, komt een gemiddelde van 7,2. Per leeftijdsklasse gaat het gemiddelde cijfer van 6 (in de klasse van 23-44 jaar) naar een 7 (45-64 jaar) ten slotte naar een 7,5 (zowel 65-74 jaar als <74 jaar).

Hieruit kan geconcludeerd worden dat van de aanwezigen in Den Haag de oudere respondenten over het algemeen positiever oordelen over de verschillende onderdelen van de Nederlandse Veteranendag dan de jongere generaties respondenten.

Figuur 5 Aanwezigheid bij en deelname aan defilé en aanwezigheid bij muziekprogramma Malieveld per leeftijdsklasse in %

Opvallend aan bovenstaand staafdiagram is dat het percentage respondenten dat meeloopt in het defilé toeneemt naarmate de leeftijd vordert. Wat betreft de aanwezigheid bij het defilé en het muziekprogramma steekt de leeftijdsklasse van 65 tot en met 74 jaar boven alle andere groepen uit.

Er was de mogelijkheid een korte toelichting te geven bij deze vraag. Daarvan is door dertien respondenten gebruik gemaakt. Zes van hen maken een opmerking betreffende het weer: *“Het Malieveld veranderde in een modderpoel. Helaas, dat was niet te voorzien.”*

Een enkeling voelt zich ernstig gehinderd door de regen op het Malieveld: *“Er zijn enkele minpuntjes aan te merken op de accommodatie op het Malieveld: ik begeleid mijn dienstmakker, invalide en in een rolstoel. Met hem loop ik mee in het defilé (dat gaat prima) maar zoek aub een verhard terrein voor deze dag. Het is een verschrikking om daar met een rolstoel te moeten rondrijden, modder, tankbaan matten, tot zelfs de oprijplanken van de tent, echt niet te doen. Ik vermoed dat niemand vd organisatie hieraan gedacht heeft (zelfs het invalidentoilet was voor een rolstoeler niet te bereiken).”*

Ook hebben enkele toelichtingen (5) betrekking op de inhoud van het muziekprogramma op het Malieveld: *“Vond het programma 2010 met Ilse de Lange en dj Giel Beelen leuker maar dit is natuurlijk persoonlijk.”*

“Zou heel graag weer eens de jaren 40/50 band horen en met zangers/-essen uit de old times.”

Op de vraag of de respondent volgend jaar bij een programma zoals in Den Haag aanwezig zou willen zijn, hebben 52 personen geen antwoord gegeven. Van hen hebben er dertien personen wel een toelichting geschreven, die inhoudt dat zij het nog niet weten en dus geen antwoord kunnen geven op de vraag. Van de 332 personen die wel hebben geantwoord, geeft 43% aan van plan te zijn naar Den Haag te komen volgend jaar. Vergelijken met de 12,3% die dit jaar in Den Haag aanwezig was, ligt het percentage met het voornemen dit in 2012 te doen vrij hoog. In 2010 bedroeg dit percentage 42%, een marginaal verschil. Interessant is dat de leeftijdsklasse van 65 tot en met 74 jaar hierbij opnieuw boven de anderen uitsteekt: in alle klassen schommelt het voornemen om volgend jaar naar Den Haag te gaan rond de 40%, behalve in de leeftijdsklasse van 65-74 jaar, daar bedraagt dit percentage 49%.

In totaal is er 244 keer een toelichting geschreven bij de vraag of men volgend jaar (opnieuw) bij de Nederlandse Veteranendag in Den Haag aanwezig denkt te zijn. Het merendeel (154) bestaat uit uitleg waarom veteranen *niet* van plan zijn om naar Den Haag te komen volgend jaar. Een veel genoemde reden om niet te gaan is gebrek aan behoefte of interesse: *“Ik sta er wel achter maar heb er zelf geen behoefte aan om persoonlijk deel te nemen aan de dag.”*

Ook persoonlijke omstandigheden, zoals werk of vakantie, worden vaak genoemd in de toelichtingen die verklaarden waarom men niet van plan is volgend jaar naar Den Haag te gaan, net als het genoeg hebben aan regionale dagen of andere reünies: *“Mijn behoeften aan dit soort bijeenkomsten worden volledig gedekt door: luchtmacht veteranendag en Nieuw-Guinea reünie.”*

Een andere groep respondenten (66) geeft in de toelichting juist aan waarom ze *wel* van plan zijn er volgend jaar (weer) bij te zijn in Den Haag. Veel genoemde reden is dat de maatschappelijke aandacht en blijk van erkenning goed doet: *“Alles wat met veteraan te maken heeft, boeit mij. Ook de erkenning als veteraan door regering, instanties en publiek doet mij goed”.*

Tevens wordt het gevoel ergens bij te horen en oude collega's te ontmoeten genoemd als reden om volgend jaar weer naar Den Haag te gaan: *“Het samenzijn met nog in leven zijnde dienstmakkers vind ik zeer belangrijk. Maar ook ervaringen van anderen ben ik in geïnteresseerd.”*

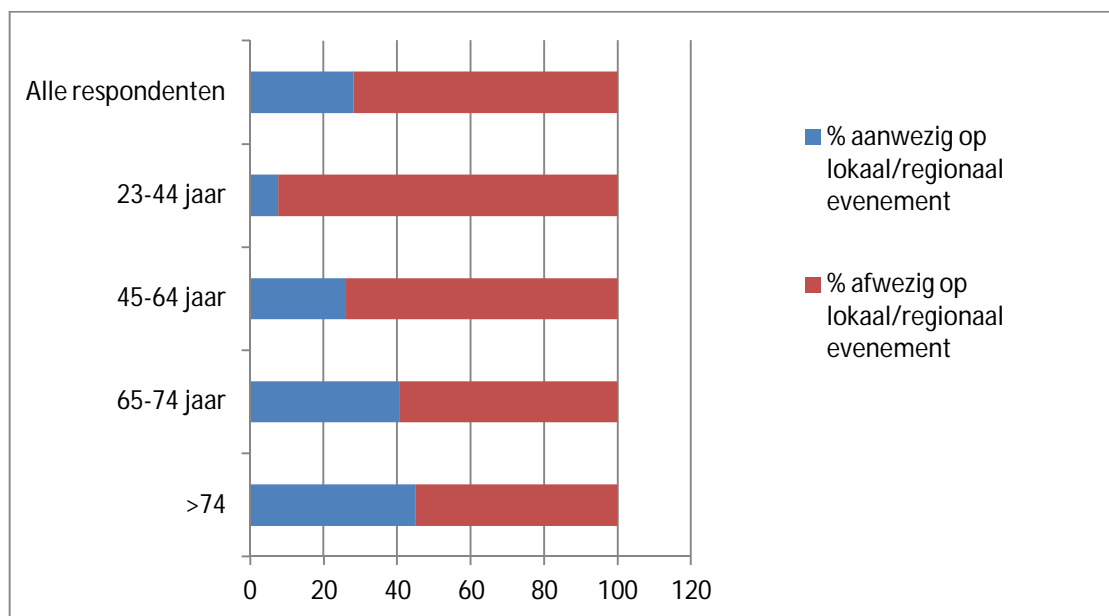
Ten slotte geeft een groep (18) in de toelichting aan dat er een voorbehoud aan hun komst naar Den Haag verbonden zit, zoals het eventueel samenvallen van de dag met verjaardagen in de familie en de persoonlijke gemoedstoestand of lichamelijke conditie tegen die tijd.

2.2.2 Aanwezigheid bij lokale/regionale Veteranendag

Het Veteraneninstituut was betrokken bij 268 lokale evenementen in het kader van de veteranendag. Echter, het Veteraneninstituut was niet bij alle lokale evenementen die plaats hebben gevonden betrokken en een aantal lokale evenementen moet nog plaatsvinden in de laatste maanden van 2011. Het totale aantal lokale en regionale evenementen in het kader van veteranendag wordt geschat op ruim 300.

Van de 365 respondenten die antwoord hebben gegeven op de vraag of ze aanwezig waren bij lokale of regionale bijeenkomsten in het kader van veteranendag, geeft 28,1% aan hier inderdaad bij aanwezig te zijn geweest. Dit percentage ligt aanzienlijk lager dan vorig jaar, toen het op 36,9% lag. Dit kan te maken hebben met het feit dat hoe ouder de respondent is, hoe aantrekkelijker de lokale dagen lijken te zijn, vanwege de nabijheid en het ontmoeten van maten uit dezelfde streek, met wie men vaak uitgezonden is geweest. De daling in het percentage aanwezigen op lokale of regionale dagen ten opzichte van vorig jaar zou dan ook verklaard kunnen worden door het feit dat dit jaar iedere veteranenpashouder ouder dan 80 jaar uit de steekproef is gelaten. Dat de lokale dagen oudere

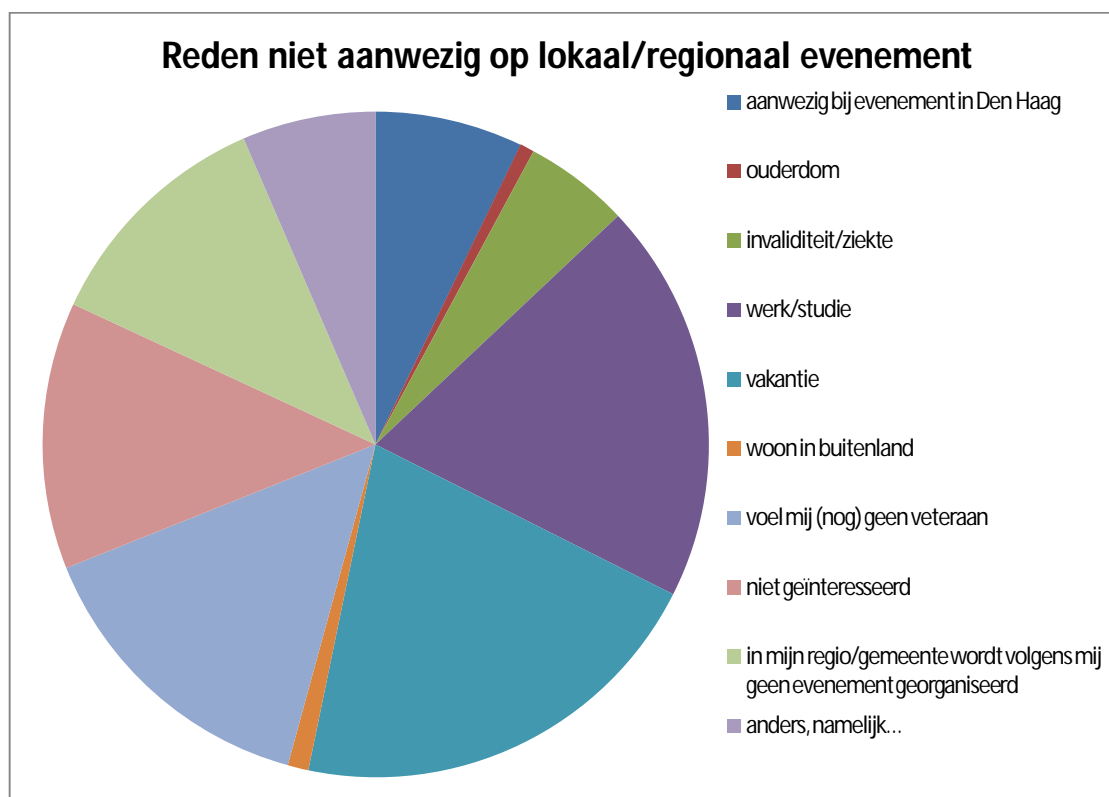
generaties veteranen meer aanspreken is ook te zien wanneer de antwoorden van dit jaar per leeftijdsklasse bekeken worden, zie figuur 6.

Figuur 6 Aan-/afwezigheid lokaal/regionaal evenement over geheel responsbestand en per leeftijdsklasse in %

Door 99 respondenten is aangegeven in welke gemeente of regio zij de lokale veteranendag hebben bezocht. In totaal zijn er 68 gemeentes genoemd. Onder de meest genoemde gemeentes zijn Den Helder (9), Apeldoorn (5) en Arnhem (4).

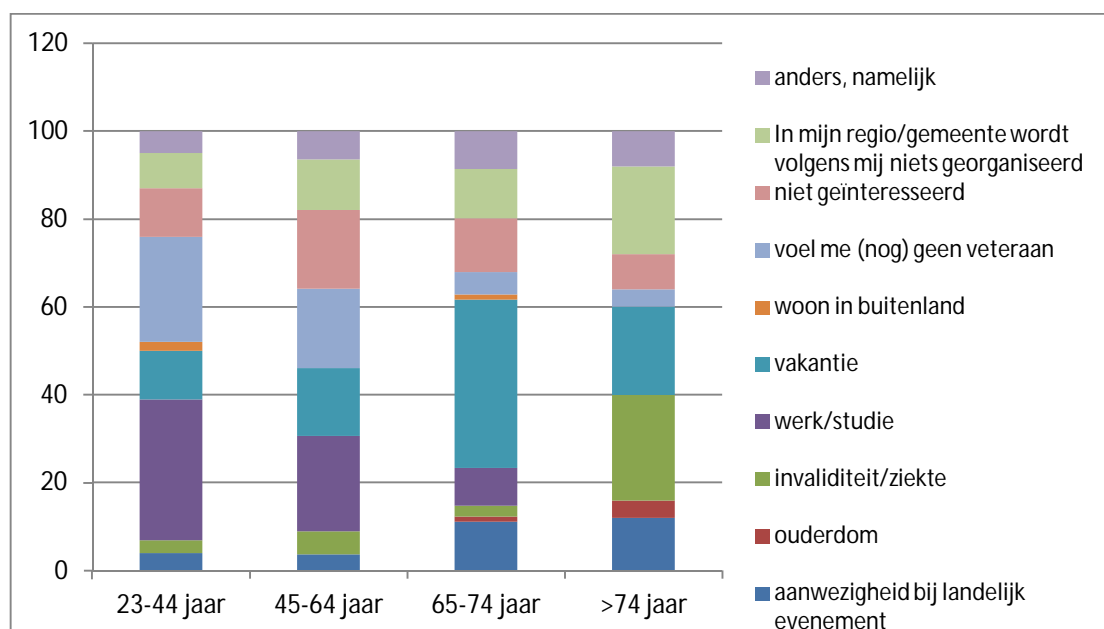
In totaal zijn 274 redenen aangevoerd waarom men *niet* op de lokale of regionale dag aanwezig was. De verdeling van de antwoorden over de tien meerkeuze opties geboden bij deze vraag is afgebeeld in figuur 7.

Figuur 7 Verdeling redenen afwezigheid lokaal/regionaal over geheel responsbestand

Net als bij de afwezigheid in Den Haag is vakantie is de belangrijkste reden om niet aanwezig te zijn bij een lokaal of regionaal evenement in het kader van veteranendag. Na vakantie zijn werk of studie, het gevoel (nog) geen veteraan te zijn en desinteresse de belangrijkste redenen van afwezigheid.

Per leeftijdsklasse ziet de verdeling van de antwoorden er als volgt uit (zie figuur 8).

Figuur 8 Verdeling redenen afwezigheid lokaal/regionaal per leeftijdsklasse in %

Opvallend is dat naarmate de leeftijd vordert de overtuiging lijkt toe te nemen dat er in de regio niets georganiseerd wordt. Dit staat haaks op de toenemende deelname aan lokale dagen naarmate de leeftijd vordert. Het is gissen naar wat hier de verklaring voor kan zijn, uit de geschreven toelichtingen komt hierover niets naar voren. Voor de jongste groep komen de meest genoemde redenen, namelijk werk/studie en het gevoel (nog) geen veteraan te zijn, overeen met de meest genoemde redenen om niet naar Den Haag te gaan. In de groep van 45 tot en met 64 jaar lijkt desinteresse een minder grote rol te spelen in de beslissing niet naar een lokaal evenement te komen dan om niet naar Den Haag te gaan. In deze groep is werk of studie nu de belangrijkste reden om het bij een lokaal of regionaal evenement te laten afweten. In de leeftijdsklasse 65-74 is vakantie wederom de meest prominente reden om niet aanwezig te zijn. Voor de klasse van boven de 74 jaar is invaliditeit of ziekte de belangrijkste reden.

Onder de gemeenten waar volgens de respondent geen lokale bijeenkomst werd georganiseerd, zijn Culemborg, Heerlen, Zwolle en Roosendaal het meest genoemd (allen 2 maal). Opvallend is dat de gemeentes Oss en Leeuwarden worden genoemd. Zij worden namelijk tevens genoemd door andere respondenten als gemeentes waarin zij dit jaar de lokale veteranendag wél hebben bijgewoond. Alle genoemde gemeentes en regio's zijn te vinden in tabel 4.

Tabel 4 Gemeente en regio's waar volgens respondenten niets georganiseerd werd in het kader van de veteranendag

Gemeente/regio	Frequentie	Gemeente/regio	Frequentie	Gemeente/regio	Frequentie
Albrandswaard	1	Medemblik	1	Zaanstad	1
Culemborg	2	Moerdijk	1	Zuid-Vlaanderen	1
Geldermalsen	1	Montfoort (Utrecht)	1	Zwolle	2
Gorinchem	1	Oss	1		
Haarlem	1	Papendrecht	1		
Harderwijk	1	Rijswijk Z.H.	1		
Heerlen	2	Roosendaal	2		
Hilversum	1	Waddinxveen	1		
Lamsingerland	1	Westerkwartier	1		
Leeuwarden	1	de Wolden	1		

In totaal hebben negentien respondenten iets achter de tiende antwoordmogelijkheid *anders, namelijk...* geschreven. De meeste van deze toelichtingen (11) belichten andere verplichtingen of bezigheden waardoor men verhinderd was te gaan. Veelal waren dit familieomstandigheden: *“Door een ongeval van mijn vrouw (mantelzorg) wat mijn dagtaken vergroot.”*

Maar ook andere bezigheden in de vrije tijd worden genoemd: *“Druk met nationale reserve.”*

Andere toelichtingen melden dat men niet zeker weet of er lokaal iets georganiseerd wordt (5), men geen behoefte heeft aan een dergelijke bijeenkomst (5) of dat het de vorige keer dat zij wel naar een lokale bijeenkomst gingen tegenviel (2): *“In Ede wordt (uit kostenoverweging?) een laagchalige bijeenkomst gehouden in combinatie met Airborne taptoe (kopje koffie, plakje cake, toespraak wethouder, ±3/4 uur) Dit is weinig aansprekend.”*

Ook bij deze vraag was er ruimte voor toelichting, waarvan door 39 personen gebruik is gemaakt. Veruit de meesten (25) hebben hun afwezigheid verder toegelicht. Zo wordt het gevoel geen veteraan te zijn verder toegelicht: *“Voel mij geen veteraan. Uitzendingen horen er gewoon bij.”*

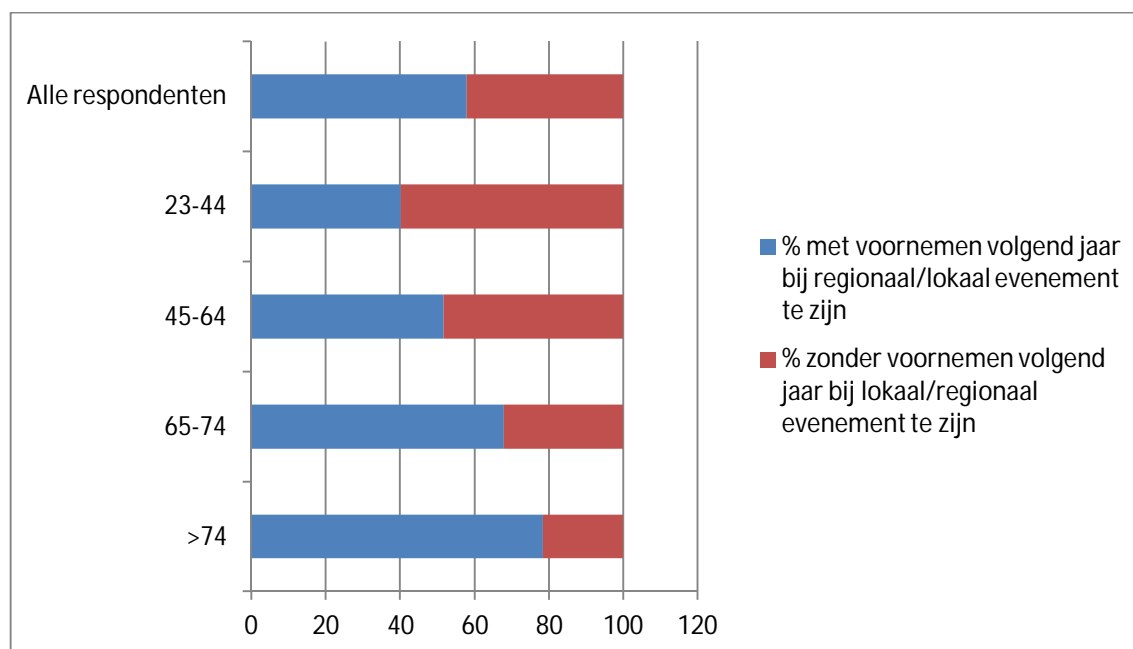
Ook werk en studie staan aanwezigheid bij lokale of regionale evenementen in de weg: *“Ben als vrachtwagenchauffeur internationaal alleen de weekenden thuis. Vandaar dat ik het weekend vaak samen met mijn vrouw ben om dingen te doen.”*

Verder spreekt de landelijke dag enkelen meer aan: *“Moest een keus maken tussen de landelijke veteranendag en die in onze gemeente (Emmeloord), dan is de keus niet moeilijk voor mij. Hoop dat de gemeente er volgend jaar meer rekening mee houdt.”*

Een zestal toelichtingen geeft een (veelal positief) waardeoordeel over de regionale of lokale dag die men heeft bijgewoond: *“Was hele gezellige middag, jongens onder elkaar.”*

Ten slotte geven enkele toelichtingen (3) aan in welke hoedanigheid de respondent op een lokale of regionale bijeenkomst was: *“Als secretaris/bestuur van de ‘stichting veteranen Amsterdam’ acte de presence gegeven.”*

Op de vraag of men van plan is volgend jaar (weer) bij een lokale of regionale bijeenkomst te zijn, hebben 329 personen antwoord gegeven. Van hen heeft 58% bevestigend geantwoord. Dat is hoog vergeleken bij de 28,1% die dit jaar daadwerkelijk aanwezig was op een lokaal of regionaal evenement. In figuur 9 is te zien hoe dit percentage zich verhoudt tot de percentages in de verschillende leeftijdsklassen.

Figuur 9 Voornemen aan-/afwezigheid lokaal/regionaal evenement voor 2012 over geheel responsbestand en per leeftijdsklasse in %

Hierin is duidelijk te zien hoe het percentage van mensen met het voornemen volgend jaar een lokaal of regionaal evenement te bezoeken samenhangt met leeftijd. Toch is het percentage wat van plan is om volgend jaar een lokaal evenement te bezoeken in iedere klasse vrij hoog. Vooral voor de klasse met respondenten in de leeftijd tussen 23 en 44 jaar is dit percentage opvallend hoog. Terwijl maar

7,5% van hen dit jaar op een lokaal evenement aanwezig was, is maar liefst 40,2% van hen van plan om volgend jaar een lokaal of regionaal evenement te bezoeken.

Van de 192 respondenten die hebben aangegeven volgend jaar van plan te zijn de lokale of regionale bijeenkomst bij te wonen, hebben 100 personen een toelichting gegeven. Het merendeel (74) hiervan gaat over de reden waarom men dit van plan is. Dit kan het contact met collega's zijn: *“Zo kom je in contact met anderen die ook het een en ander hebben meegemaakt, wat niet uit te leggen is in woorden aan mensen die het niet hebben beleefd.”*

Ook wordt het feit dat de lokale bijeenkomst minder massaal is dan Den Haag als reden genoemd om de lokale bijeenkomst te bezoeken: *“In de eigen gemeente is niet zo massaal, veel meer bekenden.”*

De vertegenwoordiging van jonge veteranen vormt een motivatie om te komen: *“Ik doe dit al sinds de eerste keer dat de gemeente het organiseert, dit omdat ik het belangrijk vind dat de ‘jonge’ veteranen aanwezig zijn.”*

De kleine afstand maakt de drempel lager om de lokale bijeenkomst te bezoeken: *“Vlakbij en minder druk”*

En ten slotte zijn er respondenten die nog nooit op een lokale bijeenkomst geweest zijn, maar aangeven het wel een keer mee te willen maken: *“Wil het toch een keer meemaken in eigen omgeving.”*

Een flink aantal toelichtingen (19) gaat over een voorbehoud dat men stelt aan zijn/haar aanwezigheid op de lokale of regionale veteranendag: *“Als ik niet op vakantie ben.”*

“Indien de datum NIET samenvalt met de landelijke veteranendag.”

Enkele toelichtingen (4) geven aan in welke hoedanigheid de respondent volgend jaar op lokaal of regionaal niveau aanwezig zal zijn: *“Ik maak deel uit van het comité Veteranendag Apeldoorn-Epe.”*

Van de 139 respondenten die hebben aangegeven *niet* van plan te zijn volgend jaar op lokaal of regionaal niveau bij de veteranendag aanwezig te zijn, hebben 88 personen een toelichting geschreven. Al deze toelichtingen geven een reden voor hun afwezigheid.

Een grote groep (25) geeft als reden niet geïnteresseerd te zijn of er geen behoefte aan te hebben: *“Ben één keer geweest, trekt mij niet aan.”*

Een andere groep (16) geeft als reden geen binding te voelen met andere veteranen of de veteranenstatus: *“Heb veteranenstatus verkregen door zeer korte aanwezigheid tijdens WEU-inzet in Adriatische zee. Heb gekozen voor veteranenstatus om band met defensie te behouden.”*

“De leeftijd van deze groep mensen ligt ver boven mijn leeftijd.”

“Ik wil liever niet in mijn omgeving bekend staan als ‘de veteraan’.”

Ten slotte geeft een groep respondenten (14) aan dat andere dagen voor hen volstaan of hun voorkeur genieten: *“Meestal dezelfde dag als Den Haag. De keuze is dan voor Veteranendag Den Haag!”*

“Eigen bataljonsreünie is voldoende.”

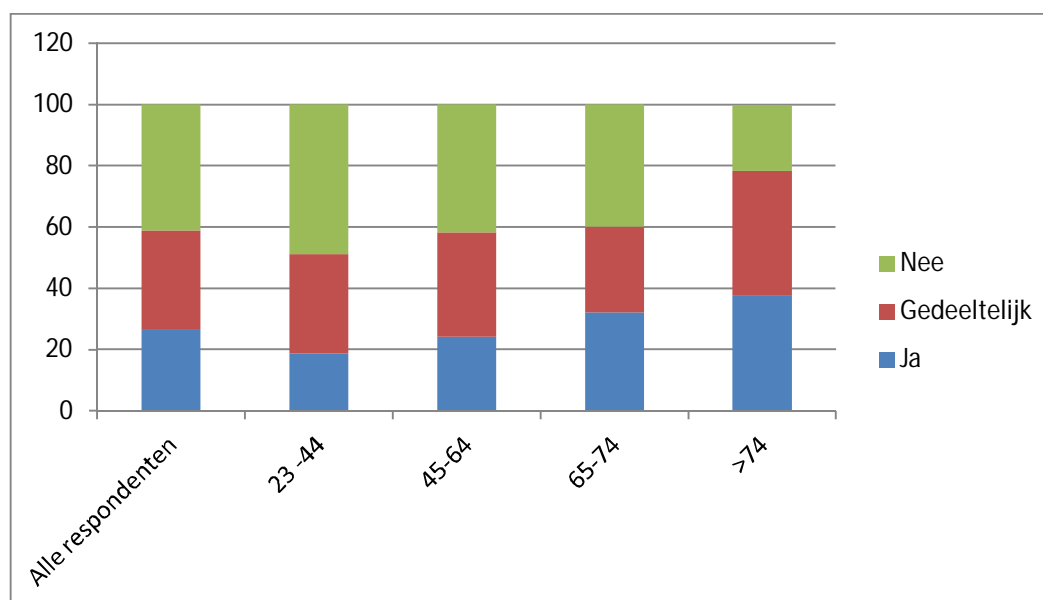
2.2.3 Media

In diverse media is aandacht geschonken aan de Nederlandse Veteranendag. Een aantal vragen in de enquête is er daarom op gericht het gebruik van en de waardering voor de media onder de veteranen vast te stellen. Allereerst is gevraagd of men de Nederlandse Veteranendag 2011 geheel of gedeeltelijk via de media heeft gevolgd. Vervolgens is gekeken naar de waardering voor de *hoeveelheid* aandacht die diverse media in 2011 aan de Nederlandse Veteranendag hebben besteed, en daarna naar de waardering voor de *manier waarop* zij dat gedaan hebben. In beide vragen is een onderverdeling gemaakt naar de waardering voor de aandacht van de geschreven media, de televisie, de radio en de online media. Ten slotte is er gevraagd naar het gebruik van sociale media. Respondenten konden aangeven of zij al dan niet passief of actief van sociale media gebruik hebben gemaakt met betrekking tot de Nederlandse Veteranendag 2011, en zo ja, van welke sites zij gebruik hebben gemaakt.

Op de vraag of de respondent het programma van de Nederlandse Veteranendag via de media (via rechtstreekse uitzendingen, dan wel via journaaluitzendingen op televisie en/of radio) heeft gevolgd, hebben 347 respondenten antwoord gegeven. Van hen heeft 26,8% bevestigend geantwoord, 32% heeft aangegeven het gedeeltelijk gevolgd te hebben en 41,2% heeft het in het geheel niet gevolgd. Deze percentages bedroegen in 2010 respectievelijk 29%, 34% en 37%. Dat is een indicatie dat, net als in 2010, in 2011 minder veteranenpashouders de Nederlandse Veteranendag in de media hebben

gevolgd dan in het voorgaande jaar. In hoeverre het verschil in steekproef, namelijk het uitsluiten van deelname van de oudste veteranen, hierbij van invloed is geweest, valt moeilijk vast te stellen.

In figuur 10 is te zien hoe de antwoorden wat betreft het al dan niet volgen van de veteranendag in de media per leeftijdsklasse zijn verdeeld.

Figuur 10 Volgen van de Nederlandse Veteranendag in de media over geheel responsbestand en per leeftijdsklasse in %

Opvallend is hoe het percentage respondenten dat de Nederlandse Veteranendag in de media gevolgd heeft oploopt naarmate de leeftijd vordert. Ook is opvallend dat het percentage dat de dag helemaal niet in de media gevolgd heeft veel lager is in de groep met respondenten ouder dan 74 jaar dan in de andere drie groepen. Er kan dus geconcludeerd worden dat de oudste groep deelnemers aan deze enquête meer geïnteresseerd lijkt in de berichtgeving in de media over de veteranendag dan de jongere generaties.

Bij deze vraag hebben 124 respondenten een toelichting geschreven. Een substantieel deel van hen (42) licht hierin toe waarom zij het *niet* hebben gevolgd. Velen van hen zijn simpelweg niet geïnteresseerd, anderen waren verhinderd te kijken: *“Door mijn omvangrijke dagindeling heb ik te weinig kunnen kijken.”*

“Was lijfelijk aanwezig die dag.”

“Op vakantieadres niet altijd mogelijk.”

Een grote groep (52) geeft in de toelichtingen aan welk medium zij hebben gebruikt of wat zij hebben gehoord of gezien, zoals het journaal op TV of de website van uitzendinggemist.nl.

Ten slotte geeft een andere groep (14) al een inhoudelijk oordeel over de berichtgeving in de media, variërend van: *“Geweldig mooi!”* tot: *“Teveel praten en te weinig aandacht voor de ‘echte’ oudere veteranen.”*

Bij de waarderingsvragen over de media werden vijf antwoordmogelijkheden gegeven: Slecht (1); Matig (2); Neutraal (3); Goed (4) en Uitstekend (5). Gemiddelde waarderingscores zijn berekend door een gemiddelde uit te rekenen op deze vijfpuntsschaal, met 1 dus als laagste en 5 als hoogste score. Zoals eerder opgemerkt, dient hierbij te worden gemeld dat ‘neutraal’ niet alleen werd aangevinkt wanneer men een neutraal (niet goed, niet slecht) oordeel had over de verschillende media, maar soms ook wanneer men het niet wist, omdat er geen gebruik gemaakt was van dit medium. Dit viel af te leiden uit enkele geschreven toelichtingen bij deze vragen.

Tabel 5 Waardering voor de hoeveelheid aandacht in de geschreven media

Antwoordmogelijkheid	2011	2010
	Percentage N=332	Percentage N=270
Slecht	1,5	2,6
Matig	19,3	30,4
Neutraal	36,1	23,0
Goed	41,0	42,2
Uitstekend	2,1	1,9
	Gemiddelde waardering	Gemiddelde waardering
Score op schaal van 1 (slecht) tot 5 (uitstekend)	3,2	3,1

Opvallend is dat de twee laagste scores, namelijk 'slecht' en 'matig' zijn afgenomen, terwijl beduidend meer respondenten 'neutraal' hebben ingevuld. Dit zorgt ervoor dat de gemiddelde waardering voor de geschreven media in vergelijking met vorig jaar iets is gestegen.

De gemiddelde waardering voor de geschreven media is bij de jongste drie groepen nagenoeg gelijk (van jong naar oud respectievelijk 3,2; 3,3; 3,3). Alleen de oudste groep waardeert de hoeveelheid aandacht vanuit de geschreven media minder (gemiddelde waardering van 3), in deze groep antwoordt een groter percentage met 'slecht' en 'matig', wat de gemiddelde waardering omlaag haalt.

Tabel 6 Waardering voor de hoeveelheid aandacht op de televisie

Antwoordmogelijkheid	2011	2010
	Percentage N=330	Percentage N=271
Slecht	2,1	5,5
Matig	14,2	17,0
Neutraal	30,3	21,8
Goed	47,0	49,8
Uitstekend	6,4	5,9
	Gemiddelde waardering	Gemiddelde waardering
Score op schaal van 1 (slecht) tot 5 (uitstekend)	3,4	3,3

Doordat dit jaar de percentages van de twee meest negatieve antwoorden opgeschoven zijn naar de middenweg in vergelijking met 2010, ligt de waardering voor de hoeveelheid aandacht die de televisie aan de veteranendag schonk een tiende hoger dan vorig jaar.

Opnieuw oordeelt de oudste groep minder positief (gemiddeld 3,1) over de hoeveelheid aandacht op de TV dan de jongere drie groepen, die ongeveer gelijk scoren (van jong naar oude respectievelijk 3,4; 3,4; 3,5).

Tabel 7 Waardering voor de hoeveelheid aandacht op de radio

Antwoordmogelijkheid	2011	2010
	Percentage N=279	Percentage N=203
Slecht	4,7	6,9
Matig	18,6	27,6
Neutraal	50,9	43,4
Goed	21,9	22,2
Uitstekend	1,8	0,0
	Gemiddelde waardering	Gemiddelde waardering
Score op schaal van 1 (slecht) tot 5 (uitstekend)	2,9	2,8

Ook bij de waardering over de hoeveelheid aandacht op de radio, zijn de twee laagste waarden meer naar het midden opgeschoven ten opzichte van vorig jaar. Verder is het percentage dat de hoeveelheid aandacht op de radio uitstekend vond wat toegenomen. Hierdoor ligt de gemiddelde waardering opnieuw een tiende hoger.

En ook voor de radio geldt dat de waardering van de oudste groep het minst positief is: een gemiddelde score van 2,7 ten opzichte van 2,9 (leeftijdsklasse 23-44 jaar) en tweemaal 3 (leeftijdsklasse 45-64 jaar; leeftijdsklasse 65-74 jaar).

Tabel 8 Waardering voor de hoeveelheid aandacht via de online media

	2011	2010
Antwoordmogelijkheid	Percentage N=228	Percentage N=146
Slecht	3,5	8,2
Matig	19,3	20,6
Neutraal	57,5	54,1
Goed	18,0	15,1
Uitstekend	1,8	2,1
	Gemiddelde waardering	Gemiddelde waardering
Score op schaal van 1 (slecht) tot 5 (uitstekend)	3,0	2,8

Wat betreft de waardering voor de online media is in vergelijking met de gegevens van 2010 met name de meest negatieve waardering afgenomen. De antwoorden 'neutraal' en 'goed' zijn echter vaker gegeven. Hierdoor komt de gemiddelde waardering voor de hoeveelheid aandacht in de online media twee tienden hoger uit dan die van vorig jaar.

De waardering voor de hoeveelheid aandacht in de online media voor de veteranendag is het hoogst bij de jongste groep van 23 tot en met 44 jaar (3,2), gevolgd door de op een na jongste groep van 45 tot en met 64 jaar (3). De twee oudste groepen, die van 65 tot en met 74 jaar en die van 74 jaar en ouder, geven beiden een gemiddelde waardering van 2,7. Vorig jaar werd in het rapport over de Nederlandse Veteranendag ook al gesteld dat jongere veteranenpashouders meer prijs stellen op online media, en dat lijkt dit jaar te worden bevestigd.

Samenvattend kan gezegd worden dat wanneer de waarden voor de hoeveelheid aandacht van geschreven media, televisie, radio en online media worden bekeken, het opvalt dat de gemiddelde waardering voor elk onderdeel iets hoger ligt dan vorig jaar. Ook is te zeggen dat er bij alle onderdelen substantieel vaker 'neutraal' is geantwoord dan in 2010. Verder valt op dat de oudste groep veteranen op elk onderdeel het minst positief oordeelt. De andere drie leeftijdsklassen liggen qua gemiddelde scores telkens dicht bij elkaar in de buurt, behalve bij de vraag over de online media, waar de waardering naarmate de leeftijd vordert gestaag afneemt. Wanneer hieruit geconcludeerd wordt dat oudere veteranenpashouders over het algemeen negatiever oordelen over de hoeveelheid media-aandacht dan de jongere generaties, kan de stijging in gemiddelde waardering ten opzichte van vorig jaar wellicht verklaard worden door het verschil in steekproef.

In totaal hebben 97 respondenten een toelichting geschreven bij de vraag over de hoeveelheid aandacht van verschillende media. Bijna een derde van hen (36) schrijft in de toelichting iets wat betrekking heeft op de online of sociale media, meestal over het feit dat ze hier geen gebruik van maken: *"Ben niet een persoon achter de computer. Niets aan."*

Een andere grote groep (20) geeft aan geen oordeel te kunnen vellen, vaak met vermelding van redenen, zoals aanwezigheid in Den Haag of vakantie. Negen respondenten geven een toelichting op hun oordeel over de kwantiteit: *"Mag het iets meer?"*

"Over het algemeen wordt er toch wel redelijk wat aandacht aan besteed, veel meer dan vroeger."

Vervolgens is de waardering voor de manier waarop diverse media aandacht schonken aan de landelijke veteranendag uitgevraagd.

Tabel 9 Waardering voor de manier van aandacht in de geschreven media

Antwoordmogelijkheid	2011	2010
	Percentage N=315	Percentage N=260
Slecht	2,2	3,5
Matig	16,8	26,5
Neutraal	36,8	29,6
Goed	43,2	40,0
Uitstekend	5,0	0,4
	Gemiddelde waardering	Gemiddelde waardering
Score op schaal van 1 (slecht) tot 5 (uitstekend)	3,2	3

De gemiddelde waardering voor de manier van aandacht gegeven door de geschreven media ligt hoger dan vorig jaar. Het percentage dat 'matig' en 'slecht' antwoordt is afgenomen, terwijl de neutrale en positieve antwoorden een toename laten zien.

De gemiddelde waarderingen van iedere leeftijdsklasse ontlopen elkaar niet veel. De twee jongste klassen waarderen gemiddeld gelijk (3,3), de groep van 65 tot en met 74 jaar oordeelt met een gemiddelde van 3,2 en de oudste groep met een gemiddelde van 3,1. Opnieuw is de oudste groep dus het minst positief.

Tabel 10 Waardering voor de manier van aandacht via de televisie

Antwoordmogelijkheid	2011	2010
	Percentage N=314	Percentage N=264
Slecht	2,2	1,9
Matig	13,7	20,5
Neutraal	30,3	19,7
Goed	49,4	52,3
Uitstekend	4,5	5,7
	Gemiddelde waardering	Gemiddelde waardering
Score op schaal van 1 (slecht) tot 5 (uitstekend)	3,4	3,4

De gemiddelde waardering voor de manier van aandacht voor de veteranendag op televisie ligt gelijk met die van vorig jaar. Zowel de positieve als negatieve waarderingen zijn meer naar neutraal opgeschoven ten opzichte van de scores van 2010.

Van de verschillende leeftijdsklassen waardeert wederom de oudste groep de manier van aandacht op televisie het minst (gemiddelde waardering van 3) ten opzichte van de andere drie groepen (gemiddelde waardering van jong naar oud respectievelijk: 3,4; 3,6; 3,4).

Tabel 11 Waardering voor de manier van aandacht op de radio

Antwoordmogelijkheid	2011	2010
	Percentage N=278	Percentage N=211
Slecht	6,1	4,3
Matig	15,5	27,0
Neutraal	50,4	45,5
Goed	27,0	22,3
Uitstekend	1,0	1,0
	Gemiddelde waardering	Gemiddelde waardering
Score op schaal van 1 (slecht) tot 5 (uitstekend)	3,0	2,9

Doordat een hoger percentage dit jaar ‘neutraal’ en ‘goed’ heeft ingevuld, en aanzienlijk minder respondenten ‘matig’ aanvinkten, ligt de gemiddelde score voor de manier waarop de radio aandacht gaf aan de veteranendag iets hoger dan vorig jaar.

Opnieuw is de oudste groep aanzienlijk negatiever in hun oordeel over de manier waarop de radio aandacht besteedde aan de veteranendag: deze groep scoort een gemiddelde score van slechts 2,6 terwijl de waardering van de andere groepen tussen de 3 en 3,1 ligt. Dit kan voor een deel verklaard worden door het feit dat de radio een populairder nieuwsmedium is bij ouderen dan bij jongeren. Opvallend is namelijk dat in de drie jongste groepen iets meer dan de helft ‘neutraal’ antwoordt, wat ook wel aangevinkt wordt als de respondent het niet precies weet doordat hij of zij geen gebruik heeft gemaakt van het bewuste medium of bij dit medium niet specifiek op aandacht voor de Nederlandse Veteranendag heeft gelet. Bij de oudste groep echter antwoordt slechts een kwart met ‘neutraal’. De lagere score zou dus voor een deel verklaard kunnen worden doordat de oudste groep meer radio heeft geluisterd en meer gelet heeft op radionieuws over de Nederlandse Veteranendag dan de jongere groepen. Wel blijft het een feit dat zij wat zij hoorden vaak als ‘slecht’ of ‘matig’ waardeerden.

Tabel 12 Waardering voor de manier van aandacht via online media

Antwoordmogelijkheid	2011	2010
	Percentage N=225	Percentage N=153
Slecht	2,2	4,6
Matig	16,9	23,5
Neutraal	61,3	55,6
Goed	19,1	15,0
Uitstekend	0,4	1,3
	Gemiddelde waardering	Gemiddelde waardering
Score op schaal van 1 (slecht) tot 5 (uitstekend)	3,0	2,8

Doordat de antwoorden meer naar de middenscores zijn opgeschoven, ligt de gemiddelde waardering voor de manier van aandacht van de online media hoger dan vorig jaar.

Per leeftijdsklasse neemt de gemiddelde waardering steeds twee tiende af, van 3,2 (23-44 jaar) tot 3 (45-64 jaar) tot 2,8 (65-74 jaar) naar 2,6 (>74 jaar). Hiermee is na vorig jaar de tendens van een hogere waardering voor online media door jongere veteranen ten opzichte van oudere veteranen voortgezet.

Wanneer gekeken wordt naar de waardering voor de manier waarop verschillende media aandacht hebben besteed aan de Nederlandse Veteranendag, valt op dat de gemiddelde waardering voor alle mediavormen, met uitzondering van die voor de televisie, iets hoger ligt dan vorig jaar. Wat de televisie betreft is de gemiddelde waardering gelijk met die van vorig jaar. Ook is er dit jaar relatief gezien veel vaker ‘neutraal’ geantwoord dan in 2010. Verder oordeelt de oudste groep het minst positief over de manier van aandacht van de diverse media, zoals zij ook het minst positief oordeelden over de hoeveelheid aandacht van de diverse media. Wanneer hieruit geconcludeerd wordt dat oudere veteranenpashouders over het algemeen negatiever oordelen over de manier van media-aandacht dan de jongere generaties, kan de stijging in gemiddelde waardering ten opzichte van vorig jaar wellicht verklaard worden door het verschil in steekproef.

In totaal hebben 79 respondenten een toelichting geschreven bij de vraag over de manier waarop de media aandacht hebben besteed aan de veteranendag. De aard van de toelichtingen komt overeen met die van de toelichtingen bij de vraag over de hoeveelheid media-aandacht.

Zo geeft men (26) aan waarom ze over online of sociale media niet kunnen oordelen: “*Computer niets aan. Ben van de oude garde, sorry ben niet zo intelligent.*”

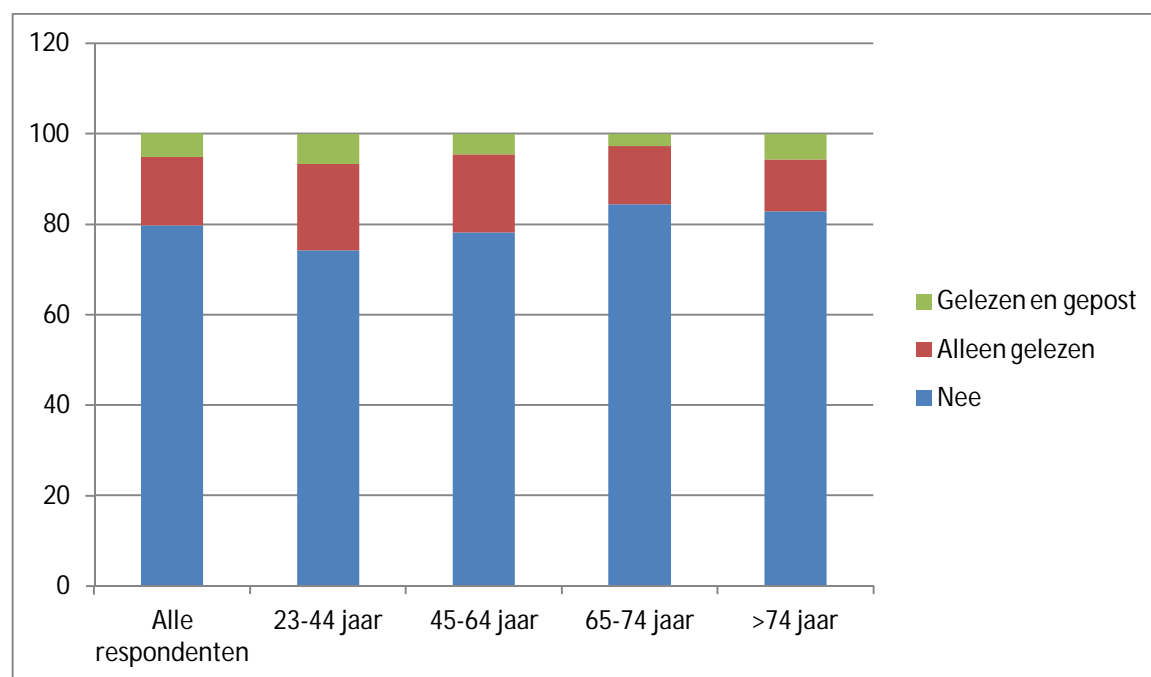
Ook verklaart een deel van de respondenten (19) waarom zij geen antwoord kunnen geven op deze vraag: “*Gaat eigenlijk grotendeels langs me heen, te druk met algemeen dagelijkse zaken.*”

Ten slotte geeft een groep respondenten (11) een toelichting op hun inhoudelijk oordeel: “Ik heb mij soms geërgerd aan de ‘specialist’ die aanvullend commentaar gaf bij de uitzending. Hij kan niet alles weten, wellicht iemand van het VI aanvullen?”

“Gelukkig was er bij de TV uitzending een deskundige voor het commentaar. Zeer gewaardeerd.”

“NOS heeft verzuimd de groep motorrijders bij (regenachtig) Den Haag binnenrijden hiervan verslag te doen!!”

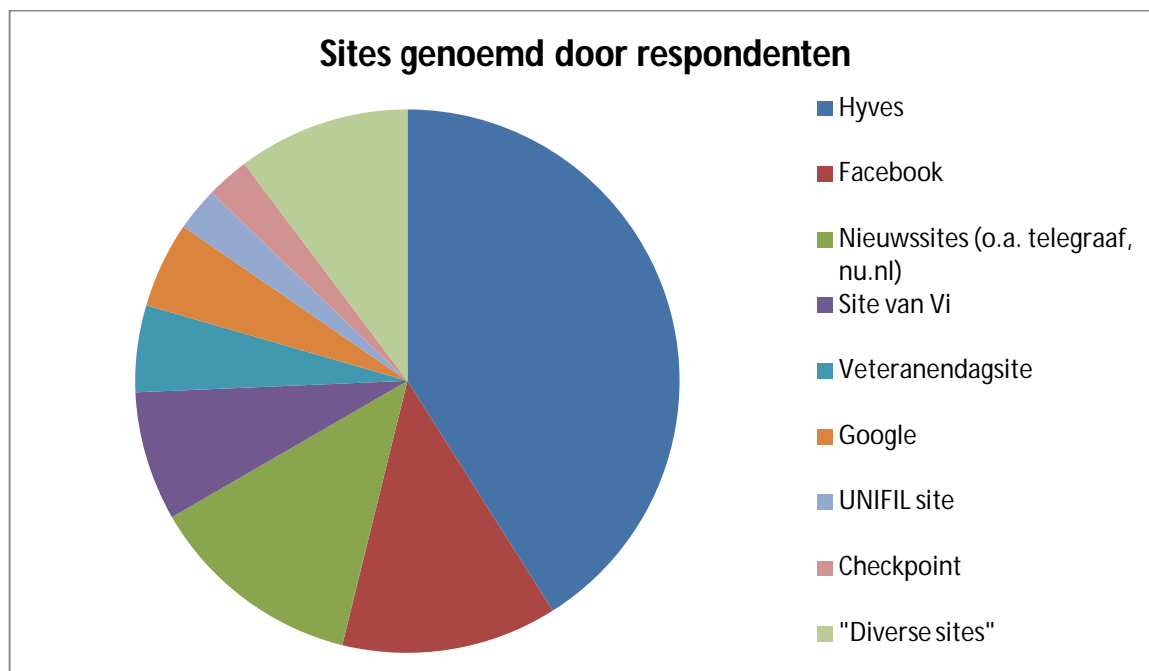
Op de vraag over de sociale media, die dit jaar voor het eerst in de enquête zat, hebben 330 respondenten antwoord gegeven. De ruime meerderheid (79,7%) van hen geeft aan geen gebruik gemaakt te hebben van sociale media. Over het gehele responsbestand en wat betreft de verschillende leeftijdsklassen zijn de antwoorden verdeeld als in figuur 11.

Figuur 11 Gebruik sociale media per leeftijdsklasse in %

Opvallend is het hoge percentage in *alle* leeftijdsklassen van veteranen die geen gebruik maken van sociale media betreffende het onderwerp van de Nederlandse Veteranendag. Ook blijkt dat jongere deelnemers aan deze enquête meer gebruikmaken van sociale media dan de oudere generaties veteranen. Het percentage respondenten dat geen gebruik heeft gemaakt van sociale media met betrekking tot de veteranendag neemt toe naarmate de leeftijd vordert, terwijl het actief en passief gebruik van sociale media naarmate de leeftijd vordert afneemt. Het feit dat het diagram van de oudste klasse in figuur 11 deze theorie ondermijnt, kan verklaard worden door respondenten in deze leeftijdsklasse die de Checkpoint ook als sociaal medium gedefinieerd hebben. Dit was af te leiden uit de toelichting die bij het bevestigende antwoord geschreven was.

Uit de antwoorden op de subvraag van welke sociale mediasites men gebruik heeft gemaakt, bleek dat het onduidelijk is welke websites onder sociale media vallen. Zo zijn ook nieuwssites en Google genoemd als sociale media. Omdat het wellicht toch interessant is te weten op welke sites veteranen hun informatie halen en delen, zijn ook deze antwoorden meegenomen in figuur 12.

Figuur 12 Sites waarvan respondenten gebruik hebben gemaakt om informatie te halen en te delen over de Nederlandse Veteranendag

2.2.4 Erkenning en waardering

Dit jaar is een vraag over de mate waarin de Nederlandse Veteranendag aan maatschappelijke erkenning en waardering voor de veteraan bijdraagt in de enquête opgenomen. Er waren vier antwoordmogelijkheden op deze vraag: in grote mate (4), in redelijke mate (3), in kleine mate (2), of helemaal niet (1). Hoe hoger de gemiddelde score bij deze vraag, hoe groter men de bijdrage acht van de Nederlandse Veteranendag aan maatschappelijke erkenning en waardering voor de veteraan. Op deze vraag hebben 341 respondenten antwoord gegeven, 43 veteranenpashouders hebben de vraag dus overgeslagen. Over het gehele responsbestand werd er antwoord gegeven zoals weergegeven in tabel 13.

Tabel 13 Mate waarin volgens de respondenten de Nederlandse Veteranendag bijdraagt aan maatschappelijke erkenning en waardering voor de veteraan

Antwoordmogelijkheid	Percentage N= 341
Grote mate	34,0
Redelijke mate	49,9
Kleine mate	13,8
Helemaal niet	2,3
	Gemiddelde waardering
Score op schaal van 1 (helemaal niet) tot 4 (in grote mate)	3,2

Tussen de leeftijdsklassen zit in deze niet veel verschil, allen scoren gemiddeld rond de 3,2. De percentages behorende bij de verschillende antwoorden komen ook in de verschillende leeftijdsklassen grotendeels overeen. Uitzondering is de oudste leeftijdsklasse, waarin niemand het antwoord 'helemaal niet' heeft aangekruist. In de andere drie leeftijdsklassen is toch twee tot drie procent van de respondenten die mening toegedaan.

Door 92 personen is een toelichting bij deze vraag geschreven. Ruim een derde (37) van hen schrijft dat de veteranendag een zeer goede manier is om meer erkenning en waardering in de samenleving te creëren: "Het wordt bekend bij een brede laag van de bevolking."
"Onbekendheid bij de jonge burgers geeft onbegrip en verkeerde voorstellingen, welk nu wordt uitgelegd en opgelost."

“De groei in kennis en waardering is goed te merken. ± 50 jaar geleden zag het er heel anders uit. Werd dus niets gedaan!”

Door achttien personen wordt aangegeven waarom het volgens hen belangrijk is om aan de maatschappelijke erkenning en waardering voor de veteraan te werken: *“Wij uit Indië-Nieuw Guinea kregen geen erkenning, het is goed dat die er nu wel is. De jongens worden zo goed opgevangen, dit moet zo blijven!”*

“Ga mee door met deze waardering en erkenning. Want tenslotte hebben we onze Nederlandse Vlag in alle omstandigheden verdedigd voor Onze Koningin en Vaderland.”

“Het is goed om mensen die worden ingezet voor vrede en veiligheid eens in het jaar in de schijnwerpers te zetten.”

In hun toelichting wordt door zeventien respondenten benadrukt dat en aangegeven waarom zij denken dat de veteranendag niet of nauwelijks bijdraagt aan maatschappelijke erkenning en waardering voor de veteraan: *“Alleen direct betrokkenen hechten enige waarde aan de materie.”*

“Er blijft nog steeds een grote groep Nederlanders niet geïnteresseerd, ook niet in wat de militairen nu doen bij uitzendingen. Die krijgen ook veel minder info op hun zenders RTL 4,5,6,7, enz.”

“In tegenstelling tot in het buitenland, bv Australië en Canada, worden de Nederlandse veteranen niet gewaardeerd.”

Vijf respondenten wijzen erop dat de invloed van de Nederlandse Veteranendag op maatschappelijke erkenning en waardering voor de veteraan afhangt van de aandacht van de media voor deze dag: *“Afhankelijk van hoe het gebracht wordt door de media. Dat heeft grote invloed.”*

Eveneens vijf personen belichten elementen die zij missen in het opbouwen van erkenning en waardering voor veteranen in de samenleving. Hierbij wordt vooral aandacht voor de veteranen het gehele jaar door genoemd: *“Nogmaals, er moet meer aandacht worden geschonken, maar niet alléén op VI-dagen, maar door het gehele jaar heen! Sta stil bij huidige inzet/operaties: targets gehaald? Resultaten?”*

Ten slotte geven vier respondenten in hun toelichting aan dat zij denken dat de erkenning en waardering in de maatschappij nog moet groeien: *“Denk dat wij hier in Nederland nog in de beginfase zitten qua veteranendag. Landen als Engeland en Amerika hebben wat dat betreft meer geschiedenis en ervaring. Daarom gewoon zo lekker doorgaan. Het moet gewoon nog groeien hier.”*

2.2.5 Suggesties voor verbetering

In de enquête is gevraagd naar wat de veteranenpashouders misten tijdens de Nederlandse Veteranendag. Met andere woorden, er is gevraagd of zij een element aan de dag toegevoegd zouden willen zien. In het algemeen antwoordde men dat ze graag meer aandacht voor iets of iemand zouden willen zien, zoals voor een bepaalde missie, jonge of juist oude veteranen of voor naasten van veteranen. Ook de mogelijkheid voor een reünie op de landelijke veteranendag wordt genoemd als gemist element. Verder worden er opmerkingen gemaakt betreffende het weer en de geschiktheid van het Malieveld als evenemententerrein bij slecht weer.

Omdat het de speciale interesse van het comité heeft te weten waarom jongere veteranen al dan niet betrokken zijn bij de veteranendag, zijn de toelichtingen die bij deze vraag zijn geschreven apart bekeken per leeftijdsklasse. Opvallend is dat het percentage respondenten dat op deze vraag antwoordt afneemt naarmate de leeftijd vordert. Het lijkt er dus op dat hoe jonger de deelnemer aan deze enquête is, hoe meer behoefte hij of zij voelt te melden wat er gemist wordt tijdens de veteranendag en welke toegevoegde elementen de dag voor hem of haar aantrekkelijker zouden maken.

In de klasse van 23 tot en met 44 jaar hebben 26 respondenten (27,4%) antwoord gegeven op deze vraag. Veel van hen (10) geven aan dat zij specifieke aandacht voor iets of iemand misten. Waar zij graag meer aandacht voor zouden willen zien varieert van materieel tot naasten tot veteranen die iets bijzonders hebben gepresteerd: *“Misschien een parade met de voertuigen van tegenwoordig.”*

“Meer tijd voor veteranen onderling en minder toespraken van niet-veteranen.”

“Plaats mensen die iets speciaals (extra's) hebben gedaan in het zonnetje!”

Een andere groep respondenten (5) geeft aan dat zij de dag graag aantrekkelijker gemaakt zien worden voor jonge veteranen: *“Aandacht voor jonge veteranen, denk dat deze actief benaderd moeten worden, zeker de mensen van mijn missie ‘golfoorlog’.”*

Ook is er een aantal (3) dat een praktische suggestie doet, zoals een nationale vrije dag regelen of een andere locatie kiezen voor de dag: *“Nu is het in Den Haag, het zou elk jaar op een andere plaats*

moeten plaatsvinden. Ik voel zelf geen binding met Den Haag. Ook mis ik de aanmoediging/uitnodiging vanuit mijn eigen 'club' (VN-militair in Bosnië geweest)."

Ten slotte zijn er de louter positieve commentaren (3): *"Fijn dat de veteranendag bestaat, dat er respect is voor de soldaat die zichzelf in gevaar brengt voor derden."*

Van de groep respondenten in de leeftijd van 45 tot en met 64 jaar, hebben 24 personen (25,5%) de vraag over wat men miste tijdens de veteranendag beantwoord. Wederom is het meest voorkomende antwoord (8) dat ze graag meer aandacht zouden zien voor een bepaald element of een bepaalde groep. De dingen waarvoor zij extra aandacht willen verschillen van die van de jongste groep. Zo noemen zij onder meer aandacht voor maatschappelijke instituties, gesneuvelden en voor de diversiteit van de missies: *"Aanwezigheid van alle inloophuizen, het jaar telt 365 dagen dus zijn ze zeker belangrijk."*

"Meer tijdsgericht en op de diverse missies. Het is nu te algemeen. Je zit als veteraan tussen de 70 en 80 jarigen. Bij de lokale bijeenkomst was ik (50) veruit de jongste (wel gezellig met mooie verhalen over Indië)."

"Landelijke minuut stilte."

Ook zien zij (3) graag een betere afspiegeling van de verschillende leeftijden van veteranen in het programma. Niet alleen zien zij graag een betere representatie van de jongere veteraan: *"Aandacht voor jonge veteraan, nu zie je bijna alleen oude mannen, oude onderwerpen, oude films - foto's, antiek entertainment. Graag betere mix."*

Maar ook om de ouderen bekommeren zij zich: *"Aantal oudere veteranen (WOII, Indië, Korea) leek mij sterk afgenomen. Miste in de presentatie/ het defilé allerlei kleinere veteranenorganisaties. Hoge leeftijd zal hier in belangrijk mate aan bijdragen, maar misschien ook enige 'drain' naar Wageningen en de regio's?"*

Verder merken enkelen (2) op dat zij graag een serieuzer programma zouden zien: *"Minder bier, meer decorum."* Anderen (2) willen graag ruimte voor een reünie op de veteranendag. *"Een gelegenheid voor een reünie uitgezonden in '91. Laatst ontmoet in '96? Dus 20 jaar zou mooi geweest zijn."*

En er zijn er (2) die louter positief gestemd zijn: *"Alleen maar waardering over hoe het is opgezet! Ga zo door."*

In de groep respondenten tussen de 65 en 74 jaar hebben 30 respondenten (23,8%) antwoord gegeven op de vraag welke elementen zij toegevoegd zouden willen zien.

Opnieuw geeft de grootste groep (12) aan dat zij graag meer aandacht voor iets of iemand wil zien. Waarvoor respondenten extra aandacht willen, is wederom verschillend van de wensen van de eerdergenoemde twee leeftijdsklassen. Zo vragen zij om meer aandacht voor een bepaalde missie, voor de achtergronden van de missies en voor veteranen in het algemeen: *"Elk jaar bijzondere aandacht voor één bepaalde groep veteranen. Ik was deelnemer aan de Korealoop in 2010 en vond de aandacht voor de vaak vergeten groep van Koreagangers geweldig."*

"Rond deze dag zou de (feiten)kennis over de diverse uitzendingen bij de NL bevolking uitgebreid/verdiept moeten/kunnen worden. Met name wanneer het langer geleden is, Korea, politionele acties, NNG. Maar ook recenter: wat deed NL in Cambodja, Haïti (hoort dat erbij?)? Maar ook over de Balkan is schrikbarend weinig kennis, ook bij mensen die wel kranten lezen. Kortom: geschiedenis!"

"Meer aandacht voor eenheid in Veteranendom (jong, oud, in plaats van uitzending), minder aandacht voor verscheidenheid. Is het geen goede gedachte om veteranendag en 5 mei viering te fuseren en te houden in Wageningen (in verband met opvoeding jeugd)?"

Verder geeft een aantal (6) commentaar op logistieke factoren, zoals het eten, de datum en het onderkomen: *"Tussen de middag met het eten meer afhaalpunten, nu staat men lang in de rij."*

"Het slagen van deze dag valt en staat met weersgesteldheid. Voor de 2e keer liepen wij tot in de enkels in de modder. Als van te voren bekend is dat het gaat regenen een 'overkapping.'"

Ten slotte geven een paar respondenten (2) louter positief commentaar: *"Ben blij dat het voortgezet wordt."*

Van de oudste groep, veteranen ouder dan 74 jaar, hebben acht respondenten (20%) een toelichting bij deze vraag geschreven. Wederom geven de meesten van hen (5) aan dat zij graag meer aandacht voor iets zouden willen zien. Waarvoor zij extra aandacht willen, komt grotendeels overeen met de wensen van de respondenten in de groep van 65 tot en met 74 jaar, namelijk aandacht voor een bepaalde missie, de achtergronden van missies en de veteraan in het algemeen: *"Meer enthousiasme van het volk voor veteranen zou fijn zijn."*

“Historisch aspect mag niet verloren gaan en krijgt naar mijn mening te weinig aandacht.”

“De Indië-veteraan wordt steeds verder naar de achtergrond geschoven, terwijl dit nog steeds de grootste groep is.”

Een enkeling geeft een verbeterpunt betreffende het defilé aan: *“Eén punt, bij het defileren gebeurt het wel eens dat je vóór je groep een drumband hebt lopen en 2 pelotons daarachter eveneens een drumband. Dat scheidt bij de wat oudere veteranen soms verwarring en zij lopen dan geregeld uit de pas. Dat is misschien een item om rekening mee te houden.”*

In alle groepen is de roep om meer aandacht voor iets of iemand dus het meest dominerende commentaar. De jongste groep roept op tot meer aandacht voor veteranen die iets speciaals gedaan hebben en hedendaags materieel. De groep van 45 tot en met 64 jaar wil meer aandacht voor maatschappelijke instanties, gesneuvelden en voor de diversiteit van missies. De groep van 65 tot en met 74 jaar en de oudste groep van boven de 74 jaar zou graag meer aandacht voor de (politieke) achtergronden van missies, voor veteranen in het algemeen of voor een bepaalde missie zien.

Verder valt op dat de jongste deelnemers aan deze enquête graag zouden willen zien dat de dag voor hen aantrekkelijker gemaakt wordt qua (muziek)programma. De groep respondenten van 45 tot en met 64 jaar levert divers commentaar op het programma, zoals reünies die een gewenste aanvulling zouden vormen, de voorkeur voor een serieuzer programma en een programma dat alle leeftijden interesseert en erbij betreft, zowel jong als oud. De respondenten in de leeftijdsklasse van 65 tot en met 74 jaar lijken meer gefocust op logistieke zaken die zij veranderd of verbeterd willen zien. De oudste klasse ten slotte stipt een verbeterpunt voor het defilé aan.

2.3 Aanvullende opmerkingen

Als afsluitende vraag is de respondent de mogelijkheid geboden aanvullende opmerkingen te plaatsen ten aanzien van deze enquête. In totaal hebben 39 respondenten bij deze vraag een antwoord geschreven. Zij kunnen onderverdeeld worden in twee groepen: een groep die daadwerkelijk een opmerking over de enquête heeft geplaatst, en een groep wiens toelichtingen niet over de enquête zelf gaan.

2.3.1 De enquête

In totaal hebben 22 respondenten een opmerking over de enquête geschreven. De grootste groep van hen, te weten tien personen, heeft louter positief commentaar op de enquête gegeven. Zij vinden het goed dat de mening van veteranen over de Nederlandse Veteranendag onderzocht wordt en zijn benieuwd naar de resultaten van het onderzoek.

Vier personen hebben een dankwoord voor de aandacht en inzet voor veteranen, mede bewezen middels deze enquête, geschreven. Een even grote groep heeft de onderzoeker succes gewenst met het verwerken van de enquêtes.

Ten slotte hebben vier personen commentaar gegeven op de opstelling van de enquête. Eén van hen bevestigt de onduidelijkheid die vraag 09 over sociale media bij met name ouderen kon oproepen: *“Vraag 09 blijft verwarrend! Maar ik waardeer uw inzet bijzonder.”*

Een ander geschreven antwoord gaat in op de al eerder besproken fout in de enquête, namelijk dat er alleen gevraagd werd naar het muziekprogramma op het Malieveld en niet naar al wat gaande en staande was op het gehele Malieveld: *“Ik mis nog een vraag, namelijk over de accommodatie op het Malieveld.”*

Een derde geschreven antwoord over de opstelling van de enquête merkt op dat er soms een antwoordoptie mist: *“Bij een aantal keuzes niet de mogelijkheid 'geen oordeel' oid.”*

De vierde persoon ten slotte is vooral positief over de enquête: *“Vind het goed opgesteld, maar voel me nog te jong om veteraan te zijn.”*

2.3.2 Overige

Bij vraag 14 over de enquête hebben zeventien personen een toelichting geplaatst die niets met de enquête zelf te maken had. Deze opmerkingen betreffen voornamelijk de eigen missie, persoonlijke

omstandigheden, de veteranenstatus en het Veteraneninstituut: *“Heb als kind de oorlog incl. Hongerwinter in Rotterdam meegemaakt.”*

“Was van september 1980-juni 1981 als enige vrouw bij het bataljon in Libanon.”

“Politieambtenaren van de Civiele Politie (géén Koninklijke marechaussee) die op uitzending gaan (Balkan 1995/1996, diverse missies in Africa, Kunduz) hebben/krijgen die de status van veteraan?”

“Afdeling decoratiebeleid doet erg lang over bepaalde aanvragen. De opa van mijn vrouw heeft in 47-49 gediend in Indonesië, hij had het ereteken orde en vrede, is deze kwijt en na veel mailcontact, bellen, en brieven hebben wij nog steeds niets vernomen. Als we nog een paar jaar wachten, heeft hij er niets meer aan, dit vind ik erg jammer. Als veteraan vind ik ook dat vanuit hun oog/hart wel wat sneller gewerkt mag worden, die mensen zijn mega oud, het is dus belangrijk dat je wat met de ingezonden mails doet!”

Een commentaar dat hier wellicht ook waardevol is te melden is dat van een persoon die het Veteraneninstituut een hart onder de riem steekt: *“Gewoon lekker zo doorgaan Veteraneninstituut. Denk dat de meeste jongens wel tevreden zijn. Je kunt het toch nooit voor iedereen goed doen!”*

3 Conclusies en aanbevelingen

Het doel van deze evaluatie is het in kaart brengen van de mening van veteranen over deze zevende Nederlandse Veteranendag. Speciale aandacht verdienen de vragen in hoeverre veteranen het gevoel hebben dat de Nederlandse Veteranendag bijdraagt aan maatschappelijke erkenning en waardering voor de veteraan en wat jongere generaties veteranen wel of niet trekt aan de veteranendag, oftewel waarom zij al dan niet betrokken zijn bij en wat zij eventueel nog missen aan het programma van de Nederlandse Veteranendag.

In dit hoofdstuk worden eerst de belangrijkste conclusies van deze evaluatie gepresenteerd, waarna enkele aanbevelingen gedaan worden.

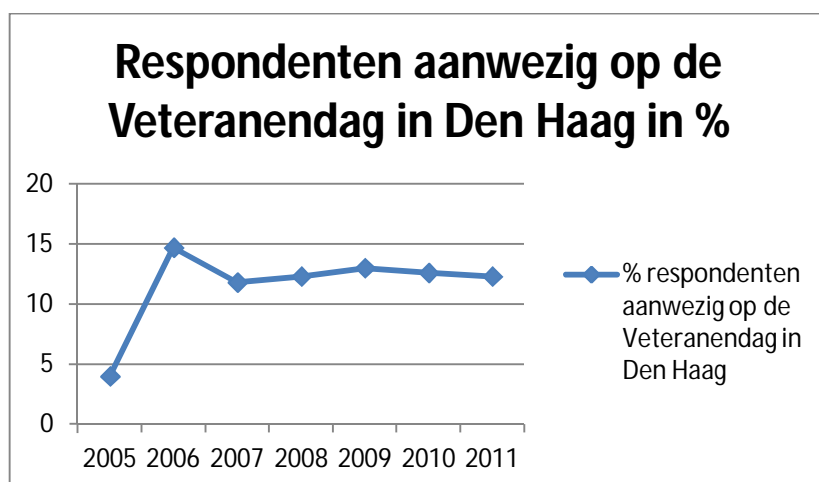
3.1 Conclusies

In deze paragraaf worden eerst algemene conclusies getrokken, met inachtneming van het gehele responsbestand en de verschillende leeftijdsklassen. Daarna wordt ingegaan op de maatschappelijke erkenning en waardering en ten slotte wordt de mening van jongere veteranen specifiek bekeken.

3.1.1 Algemeen

Vorig jaar werd in het evaluatierapport van de Nederlandse Veteranendag gesuggereerd dat het mogelijk was dat er een ‘gewenningseffect’ optrad bij veteranenpashouders ten opzichte van de Nederlandse Veteranendag, omdat de respons op de enquête en de waardering voor Den Haag afnam ten opzichte van 2009. Het is lastig te zeggen of dit gewenningseffect inderdaad optreedt aan de hand van de uitslagen van de enquête van dit jaar. De respons, dit jaar 32%, zit tussen die van 2009 (36,1%) en die van 2010 (29,5%) in. Echter, het percentage respondenten dat aanwezig was op de veteranendag in Den Haag neemt wederom iets af, 12,3% ten opzichte van 12,6% vorig jaar. Of deze geringe daling duidt op een afnemende interesse voor Den Haag is op grond van deze enquête niet vast te stellen, temeer omdat er rekening moet worden gehouden met het verschil in steekproef, dit jaar bestaande uit minder ouderen dan vorig jaar. Ouderen leken in vorige rapportages en ook dit jaar immers over het algemeen meer geïnteresseerd in de Nederlandse Veteranendag dan jongeren, wat resulteerde in een hoger percentage van aanwezigen onder hen. Het feit dat het percentage aanwezigen dit jaar is gedaald, kan dus te wijten zijn aan het feit dat er minder ouderen onder de respondenten waren.

Hoe dan ook ontlopen de percentages aanwezigen van de afgelopen jaren elkaar niet veel. In figuur 13 is te zien dat het percentage aanwezigen in Den Haag in alle voorgaande jaren rond de 12 à 14% schommelt, met uitzondering van het eerste jaar. Het ondanks het slechtere weer vrij hoge bezoekersaantal van 70.000, van wie ongetwijfeld het merendeel veteraan (met aanhang) was, is in ieder geval geen indicatie voor afnemende belangstelling.

Figuur 13 Respondenten aanwezig op veteranendag in Den Haag als gemeten gedurende de afgelopen zeven jaar in %

In het algemeen geeft dit onderzoek de impressie dat de veteranenpashouders in de leeftijd van 65 tot en met 74 jaar het meest geïnteresseerd zijn in de Nederlandse Veteranendag. Dit blijkt niet alleen uit het feit dat deze leeftijdsklasse de hoogste respons gaf, maar ook uit de antwoorden die zij hebben gegeven. Zo is deze groep het meest geïnteresseerd in de veteranendag in Den Haag: ze zijn relatief gezien bij meer onderdelen en vaker aanwezig dan de veteranen uit de andere leeftijdsklassen. Ook hebben zij vaker het voornemen om volgend jaar naar Den Haag te gaan. Het lijkt erop dat dit komt doordat deze groep de meeste binding met de veteranenstatus kent en nog prima in staat is naar Den Haag te komen. Vergeleken met de twee jongere klassen voelt de klasse van 65 tot en met 74 jaar namelijk meer binding met de veteranenstatus. En vergeleken met de oudste klasse is de binding met de veteranenstatus dan wel ongeveer gelijk, maar hebben de veteranenpashouders tussen 65 en 74 jaar die deelnamen aan dit onderzoek minder moeite om naar Den Haag af te reizen dan de veteranenpashouders van boven de 74 jaar, die zich vaker gehinderd voelen door toenemende ongemakken en beperkingen.

De waardering voor het defilé is het hoogst van alle onderdelen: dit onderdeel krijgt een 7,9. Ter vergelijking, de ceremoniële medaille-uitreiking krijgt een 7,5, het muziekprogramma op het Malieveld een 7,2 en de plechtigheid in de Ridderzaal een 7. De veteranenpashouders die deelnamen aan deze enquête in de hoogste leeftijdsklasse waarderen het defilé en het muziekprogramma op het Malieveld hoger dan veteranenpashouders die jonger zijn dan zij.

Het percentage respondenten dat aanwezig was bij een lokale of regionale veteranendag bedraagt dit jaar 28,1%, in vergelijking tot 36,9% vorig jaar. Dit verschil zou verklaard kunnen worden doordat de respondentengroep jonger is dan die van vorig jaar en de lokale of regionale dag voornamelijk ouderen lijkt aan te spreken. In dit onderzoek geeft de oudste groep namelijk het meest aan bij lokale dagen aanwezig te zijn. Deze groep heeft ook het vaakst het voornemen om volgend jaar (weer) aanwezig te zijn op deze dagen.

In vergelijking met vorig jaar heeft een kleiner gedeelte van de respondenten de Nederlandse Veteranendag in de media gevolgd. In navolging van vorig jaar wordt een dalende tendens voortgezet. Dit verschil zou echter ook verklaard kunnen worden doordat de respondentengroep jonger is dan vorig jaar. Opvallend is namelijk hoe het percentage respondenten dat de Nederlandse Veteranendag wel in de media gevolgd heeft oploopt naarmate de leeftijd vordert. Ook is het opvallend dat het percentage van respondenten die de dag helemaal niet in de media gevolgd hebben veel lager is in de oudste groep dan in de andere drie groepen. Dit onderzoek geeft dus de indruk dat de oudere veteranenpashouders meer geïnteresseerd zijn in de mediaberichtgeving over de veteranendag dan de jongere generaties. Het feit dat veel oudere veteranenpashouders dit jaar uit de steekproef zijn gelaten, kan er dus voor gezorgd hebben dat het percentage respondenten dat de dag wel in de media heeft gevolgd gedaald is.

De hoeveelheid en manier van aandacht op de televisie wordt het hoogst gewaardeerd, gevolgd door de geschreven media. De radio en online media worden ongeveer gelijk en tevens het laagst van alle mediavormen gewaardeerd. De algehele waardering voor de hoeveelheid en de manier van media-aandacht voor veteranendag lijkt ten opzichte van vorig jaar iets gestegen. Echter, ook blijkt dat de oudste groep veteranen negatiever oordeelt over alle onderdelen van de media dan de jongere groepen. Als hieruit geconcludeerd wordt dat oudere veteranenpashouders over het algemeen negatiever oordelen over media-aandacht dan jongeren, kan de toegenomen waardering ten opzichte van vorig jaar verklaard worden door verschil in steekproef, dat een aanzienlijk deel van de oudste veteranen heeft weggelaten.

Aansluitend kan opgemerkt worden dat de oudste groep, bestaande uit veteranen ouder dan 74 jaar, de minste waardering heeft voor de verslaggeving van de Nederlandse Veteranendag door de diverse media, maar de hoogste waardering voor de dag zelf, in vergelijking met de andere drie leeftijdsklassen.

In het algemeen zouden de respondenten op de Nederlandse Veteranendag graag meer aandacht willen voor een bepaald element of een bepaalde groep, zoals een bepaalde missie, jonge of juist oude veteranen of naasten van veteranen. Ook de mogelijkheid voor een reünie op de landelijke

veteranendag wordt genoemd als gemist element. Verder worden er opmerkingen gemaakt betreffende het weer en de geschiktheid van het Malieveld als evenemententerrein bij slecht weer.

3.1.2 Erkenning en waardering

Over het algemeen kan gezegd worden dat er positief gedacht wordt over de bijdrage van de Nederlandse Veteranendag aan maatschappelijke erkenning en waardering voor de veteraan. Gemiddeld genomen meent de gehele respondentengroep en elke leeftijdsklasse dat de dag hieraan in redelijke tot grote mate bijdraagt. Ze geven aan dat zij dit merken door toegenomen media-aandacht, toegenomen respect van de jeugd en het algemeen bekender worden van de veteranenstatus. Enkelen menen echter dat de dag niet of weinig bijdraagt. Zij denken dat alleen direct betrokkenen geïnteresseerd zijn of dat Nederland er het land niet naar is om echte waardering voor de veteranen op te brengen.

3.1.3 Mening jonge generaties veteranen

Wanneer de mening van de jongere veteranenpashouders, ruim genomen de respondenten van onder de 64, apart onder de loep genomen wordt, kunnen de volgende zaken worden geconcludeerd. Ten eerste is het opvallend dat de groep deelnemers aan dit onderzoek tussen de 45 en 64 jaar relatief vaker aangeeft niet geïnteresseerd te zijn dan de groep tussen de 23 en 44 jaar. Laatstgenoemde groep geeft namelijk vaker aan wel aanwezig te willen zijn bij evenementen in het kader van de Nederlandse Veteranendag, maar niet te kunnen door werk of studie. En wanneer zij zeggen dat zij afwezig zijn doordat zij zich (nog) geen veteraan voelen, plaatsen ze vaker de kanttekening voor de toekomst niet uit te sluiten toch behoefte te hebben aan de Nederlandse Veteranendag dan de respondenten in de groep van 45 tot en met 64 jaar, die meer permanent niet geïnteresseerd lijken. Het is voor de jongste groep vaker de jonge leeftijd die hen in de weg staat deel te nemen aan de veteranendag, die zij meer als iets voor ouderen beschouwen, terwijl het bij de groep tussen de 45 en 64 jaar vaker gewoonweg desinteresse is. Dat betekent dat de jongste groep potentie heeft voor de toekomst van veteranendag en wellicht in het heden al 'overgehaald' zou kunnen worden naar de veteranendag te komen, wanneer zij overtuigd zijn dat deze dag niet alleen voor 'oude mannen' is.

Verder is het opvallend te noemen dat de groep van 45 tot en met 64 jaar vaker bij lokale of regionale dagen aanwezig is dan de jongste groep. Deze evaluatie geeft de indruk dat de jongste groep veteranenpashouders dit jaar minder vaak op regionale of lokale bijeenkomsten kwamen, omdat zij zich relatief vaker te jong voelen voor deze dagen. Overeenkomstig heeft de groep van 45 tot en met 64 jaar vaker het voornemen om in 2012 lokaal of regionaal aanwezig te zijn dan de jongste groep. Tegelijkertijd is toch ook een groot deel van de respondenten in de jongste groep van plan volgend jaar regionaal of lokaal aanwezig te zijn. Ook al was maar 7,5% van hen dit jaar aanwezig op een lokaal of regionaal evenement in het kader van de veteranendag, maar liefst 40,2% van hen is van plan volgend jaar bij een dergelijk evenement aanwezig te zijn. Respondenten in beide groepen geven in de toelichtingen aan nieuwsgierig te zijn of gehoord te hebben dat er ook wel jongere veteranen op deze dagen aanwezig zijn, waardoor zij van plan zijn de dag op lokaal of regionaal niveau mee te gaan maken.

Vorig jaar werd in het rapport over de Nederlandse Veteranendag ook al gesteld dat jongere veteranenpashouders meer prijs stellen op digitale media, en dat lijkt dit jaar te worden bevestigd. Niet alleen waarderen degenen die deelnamen aan deze enquête de online media positiever dan oudere groepen, ook hebben relatief meer jongeren gebruik gemaakt van sociale media omtrent het onderwerp van de Nederlandse Veteranendag. Toch heeft het merendeel van de jongere deelnemers aan dit onderzoek geen sociale media gebruikt gerelateerd aan het onderwerp van de Nederlandse Veteranendag.

De resultaten uit de enquêtes geven de indruk dat hoe jonger de veteraan is, hoe meer behoefte hij of zij voelt om te melden wat er gemist wordt tijdens de Nederlandse Veteranendag en welke toegevoegde elementen de dag voor hem of haar aantrekkelijker zouden maken. De jongste groep geeft aan graag meer aandacht te zien voor hun materieel of mensen die iets speciaals gepresteerd hebben. Ook willen zij graag meer jonge veteranen op de dag zien, doordat het programma aantrekkelijker voor hen wordt of doordat zij actief benaderd worden. De groep jonge veteranen tussen

de 45 en 64 jaar ziet graag meer aandacht voor diversiteit op de veteranendag, voor zowel de diverse missies als de verschillende leeftijdsgroepen. Alle missies en leeftijden horen erbij, dit moet ook duidelijk zichtbaar zijn op de dag.

3.2 Aanbevelingen

Aan de hand van de uitkomsten van dit onderzoek heeft het Comité Nederlandse Veteranendag de mogelijkheid de stem van de veteranen te laten meewegen bij de organisatie van toekomstige veteranendagen. Aan het comité kunnen de volgende aanbevelingen gedaan worden:

- Overdenk hoe het Malieveld een geschikter evenemententerrein kan worden bij regen. Wellicht is het een idee om meer overkappingen te maken op het veld of meer houten planken of tegels te leggen om het terrein beter begaanbaar te maken wanneer het modderig wordt, vooral voor rolstoelers is dit relevant.
- Ga door met het actief betrekken van de media bij de Nederlandse Veteranendag.
- Actief werven van jongere generaties veteranen voor de Nederlandse Veteranendag is aan te raden: bijvoorbeeld door indien mogelijk hen een persoonlijke uitnodiging te sturen of hen via media te laten inzien dat het programma ook voor hen aantrekkelijk is. Het is kortom aan te raden de dag meer te promoten bij de jongere generaties, met name bij de veteranen tussen de 23 en 44 jaar, daar zij aangeven niet geheel afwijzend te staan tegenover de dag. Zij zijn wel degelijk geïnteresseerd.
- Maak het programma van de Nederlandse Veteranendag in Den Haag zo aantrekkelijk mogelijk voor jonge veteranen door hun missies explicieter aandacht te geven. Maak ook een link naar huidig materieel en missies en creëer zo een ontmoetingsplek voor jongere veteranen van de verschillende missies.
- Onderzoek mogelijkheden voor veteranen om oude kameraden te ontmoeten op veteranendag.
- Onderzoek mogelijkheden voor een vrije dag voor veteranen op de Nederlandse Veteranendag.
- Onderzoek mogelijkheden om binnen de Nederlandse samenleving de bekendheid met oorlogs- en uitzendervaringen te bevorderen. Zorg bijvoorbeeld voor meer achtergrondinformatie bij missies op de veteranendag zelf en voorlichting over de veteranendag via scholen in aanloop naar de dag.
- Sociale media lijken niet veel gebruikt te worden door veteranen met betrekking tot het onderwerp van de Nederlandse Veteranendag. Tegelijkertijd was de online erehaag op Hyves dit jaar een groot succes en geven de veteranenpashouders die deelnamen aan dit onderzoek aan dat de mate waarin de dag bijdraagt aan maatschappelijke erkenning en waardering (mede) afhangt van de media-aandacht. Het is daarom aan te raden sociale media niet zozeer in te zetten met de veteranen zelf als belangrijkste doelgroep, maar te gebruiken als medium om de dag onder de aandacht te brengen bij het grotere publiek.
- Indien het comité het wenselijk acht meer jongere veteranen op de lokale of regionale dagen te krijgen, is het aan te raden deze dagen aantrekkelijker te maken voor hen. Dit kan door hen duidelijk te maken dat het programma ook voor jongere generaties veteranen interessant kan zijn. Vaak is het niet zozeer het programma zelf dat hen afschrikt, maar het idee dat jongere veteranenpashouders bij deze dag hebben: 'oude mannen met oude verhalen.' Laat dus zien dat een lokale of regionale dag daar niet alleen uit hoeft te bestaan. Dit kan bijvoorbeeld door in reportages over lokale veteranendagen te laten zien dat ook jongere veteranen aanwezig waren op deze dagen. Dat zou degenen die nu niet gingen, omdat zij overtuigd waren dat zij de enige jonge veteranen zouden zijn, bijvoorbeeld over de streep kunnen trekken volgend jaar wel te gaan. Ook dient er voor gezorgd te worden dat de jonge veteranen die naar een lokale of regionale veteranendag komen zich daar vermaken doordat de inhoud van het programma hen aanspreekt.

BIJLAGE 1 Aanbiedingsbrief

Ons kenmerk: 20110720/YR
Betreft: Evaluatie Nederlandse Veteranendag 2011
Bijlage: Enquête “Evaluatie Nederlandse Veteranendag 25 juni 2011”

Doorn, 20 juli 2011

Geachte veteraan,

Het Comité Nederlandse Veteranendag wil graag weten hoe de Nederlandse bevolking en de veteranen de zevende Nederlandse Veteranendag op 25 juni 2011 hebben ervaren. Het Veteraneninstituut (Vi) stuurt u daarom een vragenlijst, waarmee u, als veteraan, uw mening kan geven over deze Veteranendag. Met uw antwoorden helpt u het comité om in de toekomst de Nederlandse Veteranendag te bestendigen en waar mogelijk te verbeteren.

Het Kennis- en onderzoekscentrum (KOC) van het Vi heeft een representatieve steekproef getrokken uit het bestand Veteranenpashouders. U behoort tot de groep van 1200 geselecteerden. U kunt de bijgevoegde vragenlijst invullen en aan ons terug te sturen vóór **15 augustus 2011**. Een antwoordenvolp is bijgevoegd; een postzegel is **niet** nodig.

Uw gegevens worden anoniem verwerkt en zijn in de rapportage niet tot u persoonlijk herleidbaar. Het rapport wordt in het najaar op onze website (www.veteraneninstituut.nl) gepubliceerd. Ook houden wij u via Checkpoint op de hoogte van de resultaten van deze enquête.

Mocht u niet aan deze evaluatie willen deelnemen, dan stellen we het op prijs als u de enquête aan ons terug stuurt met vermelding van de reden. Wij zijn ons ervan bewust dat sommigen onder u voor eerdere onderzoeken al eens een vragenlijst van het KOC hebben ontvangen en wij willen u niet overvragen, maar uw mening is voor ons van buitengewoon groot belang.

Indien u vragen heeft over (het invullen van) de enquête, dan kunt u contact met mij opnemen. Ik ben bereikbaar via tel: 0343 - 47 41 50 en via e-mail: y.dereuver@veteraneninstituut.nl

Bij voorbaat dank voor uw medewerking.
Met vriendelijke groet,

Yvon de Reuver
Projectleider Evaluatie Nederlandse Veteranendag
Kennis- en onderzoekscentrum
Stichting het Veteraneninstituut
Doorn

BIJLAGE 2 Enquête Nederlandse Veteranendag van 25 juni 2011

ENQUETE NEDERLANDSE VETERANENDAG 25 JUNI 2011

Bij al de vragen geldt: er is geen goed of fout antwoord. Het gaat om uw persoonlijke mening. U wordt verzocht de meerkeuzevragen te beantwoorden door het vakje van uw keuze aan te kruisen of in te kleuren. Tevens verzoeken we u uw eventuele toelichtingen zo kort en bondig mogelijk te verwoorden. Alvast hartelijk dank voor uw medewerking

01 Bent u op 25 juni 2011 in Den Haag aanwezig geweest bij evenementen in het kader van de Nederlandse Veteranendag?

- ja
- nee, in verband met (meerdere antwoorden mogelijk):
 - aanwezigheid bij evenementen in de eigen gemeente of regio
 - ouderdom
 - invaliditeit / ziekte
 - werk / studie
 - vakantie
 - woon in buitenland
 - voel mij (nog) geen veteraan
 - niet geïnteresseerd
 - anders, namelijk:

02 Indien u op vraag 01 'ja' heeft geantwoord en dus op 25 juni 2011 in Den Haag bent geweest, wordt u verzocht aan te geven welk(e) evenement(en) u heeft bezocht en met een rapportcijfer aan te geven hoe u dit evenement waardeert.

a. De *plechtigheid in de Ridderzaal*?

ja nee rapportcijfer ____

b. De *Ceremoniële Medaille-uitreiking* op het Binnenhof?

ja nee rapportcijfer ____

c. 1. Het *Nationaal Defilé Den Haag*, dat startte en eindigde op het Malieveld?

ja nee rapportcijfer ____

2. Indien ja, heeft u zelf deel genomen aan het defilé?

ja nee

d. Het *Muziekprogramma* op het Malieveld?

ja nee rapportcijfer ____

Toelichting:

03 Heeft u (delen van) het programma van de Nederlandse Veteranendag gevolgd via de media (via rechtstreekse uitzendingen, dan wel via journaaluitzendingen op televisie en/of radio)?

ja gedeeltelijk nee

Toelichting:

- 04 Zou u volgend jaar bij een programma zoals in Den Haag aanwezig willen zijn?
ja nee

Waarom wel/niet?

- 05 Behalve de Nederlandse Veteranendag op 25 juni 2011 zijn er ook lokale en/of regionale bijeenkomsten en evenementen in het kader van de Veteranendag georganiseerd.

Bent u, op of rond 25 juni, in uw eigen gemeente of regio bij één van de bijeenkomsten of evenementen in het kader van de Nederlandse Veteranendag aanwezig geweest?

- ja, in de gemeente / regio: _____
- nee, in verband met (meerdere antwoorden mogelijk):
- aanwezigheid bij evenementen in Den Haag
 - ouderdom
 - invaliditeit / ziekte
 - werk / studie
 - vakantie
 - woon in buitenland
 - voel mij (nog) geen veteraan
 - niet geïnteresseerd
 - in mijn eigen gemeente / regio is of wordt volgens mij geen bijeenkomst georganiseerd. Het betreft de gemeente / regio: _____
 - anders, namelijk: _____

Toelichting:

- 06 Zou u volgend jaar (weer) in uw eigen gemeente of regio bij (één van) deze bijeenkomsten of evenementen aanwezig willen zijn?
ja nee

Waarom wel/niet?

Veel veteranen en de meeste Nederlanders maken de Nederlandse Veteranendag uitsluitend of grotendeels via de media mee. Hieronder volgen twee vragen met betrekking tot de media. Vraag 07 gaat over de kwantiteit van de aandacht. Vraag 08. gaat over de kwaliteit hiervan.

07 Hoe is uw waardering over de hoeveelheid aandacht voor de Nederlandse Veteranendag 2011 in de verschillende soorten media, te weten:

a. de geschreven media?

slecht	matig	neutraal	goed	uitstekend
☐	☐	☐	☐	☐

b. de televisie?

slecht	matig	neutraal	goed	uitstekend
☐	☐	☐	☐	☐

c. de radio?

slecht	matig	neutraal	goed	uitstekend
☐	☐	☐	☐	☐

d. de online of sociale media (Nieuwssites, Twitter, Hyves etc.)?

slecht	matig	neutraal	goed	uitstekend
☐	☐	☐	☐	☐

Toelichting:

08 Hoe is uw waardering over de manier waarop de verschillende soorten media aandacht hebben besteed aan de Nederlandse Veteranendag 2011, te weten:

a. de geschreven media?

slecht	matig	neutraal	goed	uitstekend
☐	☐	☐	☐	☐

b. de televisie?

slecht	matig	neutraal	goed	uitstekend
☐	☐	☐	☐	☐

c. de radio?

slecht	matig	neutraal	goed	uitstekend
☐	☐	☐	☐	☐

d. via online of sociale media (Nieuwssites, Twitter, Hyves etc.)?

slecht	matig	neutraal	goed	uitstekend
☐	☐	☐	☐	☐

Toelichting:

09 a. Heeft u zelf gebruik gemaakt van sociale media met betrekking tot de Nederlandse Veteranendag?

Nee

- Ja, alleen gelezen en niet zelf gepost
- Ja, zowel gepost als gelezen

b. Indien ja, van welk(e) site(s) heeft u gebruik gemaakt?

10 In welke mate denkt u dat de Nederlandse Veteranendag bijdraagt aan de maatschappelijke erkenning en waardering voor de veteraan?

grote mate	redelijke mate	kleine mate	helemaal niet
☐	☐	☐	☐

Toelichting:

11 Wat mist u tijdens de Nederlandse Veteranendag? Met andere woorden, is er een element dat u toegevoegd zou willen zien?

Om een vergelijking mogelijk te maken met NIPO-onderzoek naar de waardering van deze dag onder de Nederlandse bevolking, worden enkele persoonsgegevens gevraagd.

Om deze redenen verzoeken wij u antwoord te geven op de vragen 12 t/m 14:

12 In welk jaar bent u geboren?

13 Wat is uw geslacht?

man vrouw

14 Indien u nog opmerkingen heeft ten aanzien van deze enquête, kunt u deze hieronder kwijt.

Hartelijk dank voor uw deelname

U kunt dit formulier terugsturen aan met behulp van de bijgevoegde antwoordenvolp (postzegel is niet nodig).